

شور

اوپنچی ییل

عدد ۱۴ * سنه ۱۹۱۰

۱۷ ۱۶



مصری رضاء الدین بن فخر الدین =
ناشری م. شاکر م. ذاکر راهیف

مندرجه سی :

آتیللا. هون ترکارینک الڭ
مشهور خانلرنن .

توحید و علم .

امام و مدرس سرور الدین .

ایسرکک . (دو قور بسیم عمر

افندی اثرندن مقتبس) .

تیل و املا مسئله سی .

I بهرام بیک نرجهان دولتشاریوف .

II ن دوماری .

بودژیت . اقتصادی و منی صاحبه

ن . آغه یق .

احکام شرعیه مجموعه سی I

حکمت اسلامیہ IV .

عبدالقیوم بهانی .

«امام غزالی» رساله سینی

انتقاد II .

علم یولنده ملتارنک اتفافی .

مترجمی ع . ف .

میسونیبرلر جمعیتلری I

پیداغوغیا .

الفبا یا که نهجه کتابی .

احمد جان مصطفی .

مراسله و مخابره . اورسکی ،

کومینه ، قران ، چیلای ، زایسان ،

بورای ، الیکساندرووا ،

ایمانقول دن .

اشعار .

«ریا و دوغریلق» معلم شاکر

المختاری . «یرگه» سعید

سونجهلهی . «دکتر» عبدالعزیز

مناسبی .

تقریض .

متنوعه . فرناک لسانلرنده قرآن

شریف ترجمه لری . هندستانک

اسلام علماسی جمعیتی . ۲۰ یل

یوقلاماچی و غیریلر .

لطائف .

بورانده . حکایه - ش . کمال .

❀ ❀ ❀ ❀ ❀

مداهنه گه مثال

دينلرگه نظارت فيلوجى و دين باشلى اولان محكمه ده خدمت ايدوجى الوغ بر آدمنگ ايشاگى وفات اولديغنده شهرده و اطرافده اولان روحانيلر اتفاق ايله جيولشوب كيلوب الوغ آدم گه تعزیه فيلدیلر، ايشاكنى اوز فوللری ايله دفن ايتدیله. صوگره دن كوب مرثیه لر سويلا ب شعرلر ترتيب فيلوب الوغ آدمنى تسليه فيلدیلر و كوگيلنى يواندیله. اوشبو كونلردن صوگ كوب وقت اوتمادی، مذکور الوغ آدم اوزی ده وفات ایتدی. فقط بو دفعه سنده ايشاك حفته اولان احتراملر شویله طورسون، ايشاكنى اوز فوللری ايله كوموچى روحانيلر حتى الوغ آدمنگ جنازه سينه ده حاضر اولمادیلر.

* محمد ابن عربی گه منسوب اولان بيتلرننگ وزنلری ناقص اولديغندن اوستون بعض سوزلرده لعن واردر. شول سببلی «شورا» ده درج اولنمادی، معذور بيورله.

* «مریم» اسمنده اولان حکایت ضرر سزدر. فقط «شورا» ده باصار ايچون بعض جمللری مانع در. اگرده نصر فیلورغه رضا اولسه گز، برر مکتوب ايله بیان ایتنگ لازم کلور.

* عبدالبر افندی آناوی غه: حکایتگرنی اوزگزر فوشقان اورن غه ویردک.

* احمد سوی ايله عبدالحق اسملی شا کردلرگه: حسینیه و فقلرینگ متولیلری اسمینه یازمش کاغدگرنی تیوشلی بیرینه تابشردق. لکن آنده غویبرنا، اویاز، اول وولسگز یوق، شونگ ایچون کاغدگزدن نتیجه چیقماز.

* سونچه لای افندی گه: آچیق مکتوب یازلدی. «وقت» هم «شورا» یبارله باشلادی.

* صابر جان القورماشی افندی گه: مکتوبگزر آله غی عددده باصلنور.

* حسن افندی گه: عبدالرحمن خان ترجمه حالی «شورا» ده بوکون گه قدر باصلدیغی یوق بلکه کله چکده باصلنور.

* محترم بهرام بیگ افندی جنابلرینه: جوابلرگزر نابشرلدی «شورا» ده درج اولنور.

اواره دن

«یاصالما کوزلر» اسملی مقاله ننگ آخرنگ امضا یوق. اگرده «شورا» ده باصدرمقنی فصد ایتسه گز تمام امضاگرنی هم آدرسگرنی بیان فیلورسز.

○ حافظ حلمی افندی گه: باصلاچق.

○ بدرالدین عمرانى افندی گه: مقاله گز اوز نو-بتنده باصلنور.

علمی، ادبی و اقتصادی «مسلمانین» ژورنالینه مشتری دفترى آچقدر.

«مسلمانین» روس دیلنده اولوب 1908 سنه اییون 15 ندن بیرلی فرانسیه ده پاریز شهرنده نشر ایدیلده. مسلکی هر اولدیغی حالده، مذکور ژورنال دین قارنداشلریدن محبت و علم بولینه ایرشدروب آنلرنی مدنیت، معرّه، اتحاد و ترقی حاصل ایدرگه قوتینی صرف ایده چکدر. «مسلمانین» ننگ هر نومبری زور فارماتده ۲۴ صحیفه دن عبارت اولوب، ایکی هفته ده بر مرتبه چقادر. یاگئی مشتریلرگه بوکله گهچه باصامش نومبرلر همه سیده بوش بیرلور. روسچهدن باشقه دیل بلنگان دین قارنداشلریموزگه یاردم اولورق «مسلمانین» اداره سی اسلام دینی ننگ بارچه شرطلرینی آچق دیل ايله بیان ایدن «شروط الاسلام» نامنده برکتاب باصارغه کوشدی. مندرجه سی: (۱) محمد عهم و باشقه انبیالر تاریخی. (۲) اعتقاد، (۳) عبادت، (۴) عملدر. مذکور کتاب ۴ جز اولوب 1911 سنه «مسلمانین» مشتریلرینه بوش بیرلور. خصوصی آلوجیلرغه ۳ صومدر، هر جزئی بربر آرطلی کوندریلور. «مسلمانین» ننگ برنومرن صورغوچیلرغه آچچه سز کوندریلور، بهاسی بارچه مملکت لره سنوی ۷ صوم، یارطی سنه ۴ صوم، اوچ آی ۲ صوم، بر نومبری ۳۰ کاپکدر. یللق مشتریلرگه «بوکونگی ترکیه» نامنده ۱۵۵ صحیفه لک کتاب هدییه قیلنور. (M. Tatarine اثری)

مکتوب، آچقه و نول یازولرینی محرر اسمینه کوندرو شو طدر.

Парижъ, (Франція). 9 rue Adolphe-Focillon 9. XIV arr. Paris. Redacteur en chef du Journal „MOUSSOULMANINE“ M-eur Magomet- Beck de Hadjetlache.

ناشر و محرری: محمود حاجی تلاش.



۱۵ اپریل ۱۹۱۰ سنه

رجب ۲۱ سنه ۱۳۲۸

شورا دىر والوغ خادىملىرى

اولدىغى حالده اخلاقى گوزل، عهدنده طوروچى، كوب عفو قىلوچى، غايت جسارتلى و قهرمان فقط شفقتلى و مرحمتلى ايدى. ايلك وقتنده صوغش سو- يوچى اولسهده خانلقى منصبنه چىقىدىغىدىن سووك سياسى و تدبيرلى بر آدم اولمش، اوشبو سىبىدىن اڭ بيوك قوماندانلردىن سانالمشدر.

مىلادى ايله ۴۲۳ تارىخنده هون تركلرىنىڭ خانلىرى اولان «رو» ياكە «روغلان» اسملى خان وفات ايتدىكىنە بر طوغمه سىنڭ اوغللىرى اولان اوشبو يردە يازلمقده اولان «آتىلا» ايله «بلىدا» حكىمدار اولدىلر. سوكره ايسه بلىدا اوز اختىارى ايله خان لغىدىن استعفا ايتدى و مملكتنى طوغمهسى آتىلاغە تاپشردى.

آتىلا، اسكىت و جرمان قوملىرىنى اوز ضبطنه آلدى و فوق العاده كوچلى و بيوك بر مملكت تاسىس قىلورغە موفق اولدى (۱). جايىق و «ايدل» بوى لرى، قاره دكز اطرافى آتىلا قول آستىده اولور، چىن ايهپراطورلىرى و ناتار خانلىرى آراسىنە ايلچى لرى يورر ايدى.

(۱) آتىلانڭ تىتولى (عنوانى) «عنابت آلهيه ايله هون لرنڭ، مديالىرنڭ (عراق عجم و اخرييجان مملكتلىرى)، غوتلر نڭ، دائىرالنڭ قرالى» ايدى.

آتىلا

وفاتى ۴۵۳ دە

ولادى ۴۰۶ دە

آتىلا، «هون» ديه مشهور اولان ترك قىبىل سىنڭ (هون تركلىرى حقىنده ۲نچى جلد «شورا» دە بر قدر معلومات وار، ۵۲۲ - ۵۲۳ نچى صحيفه لىرگە مراجعت اولنه) اڭ شهرتلى خانلردىن ايدى. اصل اسمى «اتل» اولوب (۱) «آتىلا» ايسه آندىن محرف در. ژولغا بىلغاسىنڭ ايسكى اسمى «را-رامس» اولدىغى حالده اوشبو خان اسمى ايله «اتل» آتالمشدر.

آتىلا، منذورك ياكە مونجوق اسملى بر خان اوغلى اولوب مىلادى ايله ۴۰۶ تارىخنده دىياغە كلەشىدى. ياش وقتىدىن اعتبارا آتاسى و آباقالرى ايله برلكده صوغش لىرده اولدىغىدىن آت اوستىنە يورر گە و سفر مشقتلىرىنى يوكلاىرگە اوگرىنش؛ صوغش خصوصلىرىده و سياسى اشلىر حقىنده اولان تدبيرلر حقىنده معلومات كسب ايتىشىدى.

آتىلا، اورتا بويلى، زور باشلى و كچوك كوزلى، يىگل سوياكللى، آچىق يوزلى كوسه سقاللى فقط عصبى مزاجلى ايدى. اعضاسى غير متناسب

(۱) محيط المعارف.

حبس، ایندی کلرنده آتیلا، ایتالیانی تهدید فیلورغه کړشدی و صوغشرغه حاضرانوب یوردیکی وقتده نه کبی فکرگه میندر «ایدیکو» اسمنده بر باش قز ایله نکاحلانوب شونک ایله کورشدیکی کچه سنده کینات اولم ایله وفات ایندی.

ترکلر، غایت حرمت اوزرنده اوزلرینک الوغ خانلری اولان آتیلائی آخرت سفرینه اوزاندینر، اک ایلك آلتوندن یاصالمش تابوت ایچینه سالوب آنی کموش تابوت ایچینه، آنی ده تهر صندوق ایچینه سالدیلر، قورالترینی یانینه قویدقلری حالده تون اورناسنده قبرینه کومدیلر.

آتیلا وفات اولدیغندن صوگ مملکت تارالدى و چیت قوملر باش نارتوب اوزلرینک استقلالترینی قایتاردیلر، ترکلر هم «بلغار» و «خزر» اسملری ایله بر قاچ فرقه لرگه آیرلدیلر.

هون ترکلری بالکز کتوچیلک ایله گنه دگل بلکه سودا ایله مشغول اولورلر، روما و غال مملکتلرنده بیوک سودالر فیاورلر اییدی، اوشبو سببدن بونلر شول عصر خلقلرینک اک مدنیلیلرندن سانالور.

«بلغار» شهرنده روما اصولنده سالنمش یورت لر اوشبو ترکلر طرفندن بنا اولنمشدر. بونلرنک بالا لری حتی روسلرغه ده کلیسه لر بنا ایتدیکلری مریدر. (بوکونگی مسجدرنی روسلر بنا قیلدقلری کبی).

آتیلا، میلادی ایله ۴۵۳ تاریخنه وفات ایندی. سیاست و حسن اخلاقی، نظام و عدالتی مؤرخلر طرفندن مدح ایدلنوب بترلاماش اوشبو ترک قهرمانی حقنده صرف دشمنانق و تعصبغه مبنی رومالور طرفندن تصنیع ایدلمش بهتانلرنک «قاموس الاعلام» کبی جدی و اهمیتلی بر اثرده اولنمه سی شایان تعجبدر.

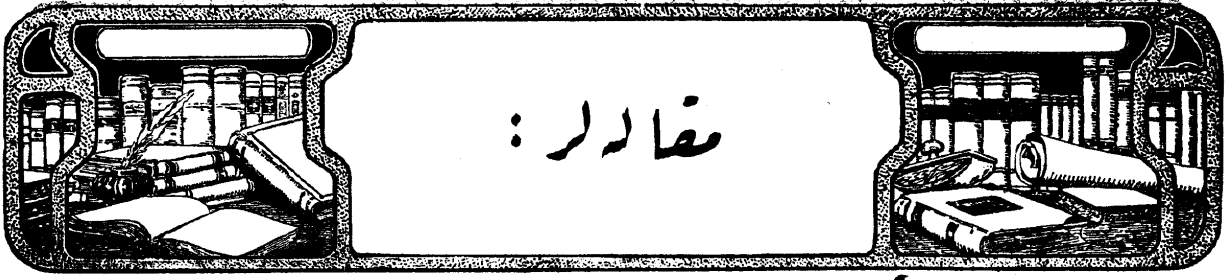
بر یرگه صوغش غه چیقار اولسه بر میلیون غه یاقین عسکری اولور، علمی آستینه الوغ خانلر و پادشاهلر بیقولوب بونک خدمتنده یورلر اییدی. صوگ وقتلرده ایران طرفینه واروب «قزوبین» شهرینی و ارمنستان مملکتینی ضبط ایندی. فرات بویلرنده اولان قوملرگه غلبه قیلوب کوب غنیمتلر آلدی، شرقی روما دولتنی طغزلقعه توشروب استا. نبول امپراطورینی جزیه گه باغلا دی، فرانسه اوستنه (اول وقتده غال اسمنده اییدی) یوروب کوب ضرر کتوردی، ایتالیا ایله صوغشوب غالب اولدی.

اوشبو درجه ده غالب اولان ترکلر، هیچ بر اورنده و هیچ بر زمانه دین اشلرینه مداخله ایتما. مشلر و بر کیمسه نک دینی حسیاتنه حرمتسز اولما. مشلر. بلکه نه کبی قوملرگه غالب اولسونلر و نه کبی شهرنی فتح ایتسونلر، دین عالملرینه احترام ایتمشلر و عبادت خانه لرگه امان و یرمشلردر. بوندن باشقه، بتون حرکتلری عدالت اصولینه مبنی اولوب مملکتلرنده جبر و ظلم اولماز، صوغش وقتلرندن باشقه ده هر بر قومنی بر تیگز کورلر اییدی.

آتیلا نک تختکاهی حقنده جغرافیا عالملری و مؤرخلر کوب تفتیش ایتسه لرده بو کونه قدر بونک اورینی بیلورگه موفق اولمامشلردر. مع مافیه «دون» ییلغه سی «دونای» ییلغه سی آراسنده اولدیغنی و بعضیلرده «ایدل» اطرافنده ایدیکنی ظن فیلورلر. آتیلا نک سرایی آغاچدن، مونچه لری تاشدن بنا اولنوب اهالی اویلری کیز چادرلردن عبارت اولدیغی مرویدر. آتیلا سراینده پک کوب بولمه لر اولنوب هر بر خاتونی آیروم بولمه لرده طورر اولمشلر و شول وقتده خاتونلرده حجاب اولمادیغندن چیتدن کلمش ایلچیلر ایچون یاصالمش مجلسلرده آتیلا نک خاتون لری ده برابر اولنورلر ایش.

هونورویا اسمنده اولان خاتونینی ایتالیالیلر





مقالات:

توحيد و علم

۱۱

ايسكى دىنلر و تحريف.

نوع انساننڭ دنيا و آخرت سعادتنه اىصال قىلان اديان فطريه لرى حضرت صافى الله آدم (ع.م.) ايله باشلانوب خاتم الانبيا اولان پيغمبرمزمحمد صلى الله عليه وسلم ايله تمام اولمشدر. بو ايكى نبينڭ آراسى بىڭلر ايله سنه لر اولنوب شول مدت ايجنده حسابسىز انبيا اصطفا قىلنمشدر. هر بر نبي، بر قوم اوزرينه مبعوث اولوب آنلرنى دين فطرى ايله اصلاح ايتمشدر.

انبيانڭ اكرى معلوم اولماسده بر مقدارى قرآن كريم ايله بيان قىلنمشدر. آنلر ايسه قرآن كريمك اسملى و قصه لرى اولان انبياي كرام حضرتلر يدر. پيغمبرلرنى اوچ دور ايله اعتبار قىلمق ممكندر. برى: حضرت آدم دن باشلاپ حضرت ابراهيم گه قدر اولان پيغمبرلردر، آنلر ايسه بىك ايسكى زمان پيغمبرلرى اولوب آنلرنڭ دىنلر يده ايك ايسكى دىنلردن اولنور.

ايكنچى دور: حضرت يعقوب و يوسف (ع.م.) لردن باشلاپ حضرت عيسى (ع.م.) گه قدر اولان بنى اسرائيل پيغمبرلر يدر. يعنى بنى اسرائيلدن ظهور ايدن جههور انبيا (ع.م.) لردر.

اوچونچى: جهل سىنڭ خاتمه سى و اكملى اولان حضرت پيغمبرمزم (صلى الله عليه وسلم) در. اوشبو دورلرده بعث اولنان انبيانڭ هر قايلورى حقيقت انسانيت اوزرينه مظهر اولارق بيارلمشدر. و عالم انسانيت اوزرينه هر قايلورى بر نمونه

اولوب فضائل انسانيه نى كوسترمشلردر. بونلر نوع انسانده مكنون و مكنوز اولان حكمت ربانيه نڭ قىلر ينى آچدىلر. اگوده اول انبيا اولمسه لر ايدى بتون نوع انسان وحشت عالمنده قالاچق ايدىكه، بو زمانلره قدر دنياده مدنيت و علم، معرفت و حكمت، فضيلت و انسانيت و فلانلردن نام و نشان اولنماز ايدى. خالق تعالى نڭ مخلوقاتده مكنون اولان حقايق حكيمه سى هم فتح اولنمايوب قالاچق و عالم انسانده نى بونچه درلو مدنيت و ترقيات و بونچه درلو فنون و معارف، علم و صنايعنڭ جملسى ظهور ايتمه يه چك ايدى. بالجهل حكما نڭ ده ملكات عقيله لرى همان آچلمايه چق ايدى.

بناءً عليه انبياء ع.م. لر نوع انساننڭ ايك مقدس و محترم صنفلى اولنورلر كه، حتى آنلر كمالات انسانيه نڭ مقتدرلى اولنوب حقيقت انسانيت نڭده اماملى اولنورلر. بناءً عليه جمله انسانلرنڭ و رد زبانلرى آنلره صلوات اوقومق وظيفه مقدسه لرى اولنورغه تيوشلى. حالبوكه: انسانلر طرفندن اول پيغمبرلرنڭ كوبرينڭ اسملى اونودلوب دىنلرى ده ضائع اولنمشدر. حتى بعضيلرنڭ اسملى درلو افترالر ايله ياد ايدلوب طريقت عادلر يده بتونلاي تحريف اولنمشدر.

انبياء كرامنڭ ايك قديملى اولان حضرت آدم، شيث، ادريس، نوح، لوط، هود، صالح، ابراهيم (ع.م.) لرنڭ طريقت عادل و سنت راشك لرى بتونلاي تحريف (۱) قىلنوب حتى قواعد دينيه (۱) نوع انسانده مكنوز اولان عقيدة الهيه فطرت انسانيه ايله ظهور ايتدىمى و ياكه حضرت آدم نڭ تعليمى ايله مى؟ اول دخى بىكده معلوم دگكدر. انسانلرده اولان عقيدة الهيه اول حالده طبيعت پرستلك و فؤه طبيعيلرنده عبادت قىلمق ايله جيارماش.

ادیان باطلہ ننگ اربابی اولان رهبانلر و کاهنلر، منجملر اول فضائلی کندولرینہ نسبت ایدوب تشہیر قیلدیلر (۱) و شول سبیدن کندیلرینی امام ایدوب کوسترمشلر و اوللری تحریف ایله وضع قیلد۔ بقلرندن اول دینلرہ درلوجه اسملر قویمشلر۔ و پیغمبر لرنگ اسملرینی بتونلای اونوتدرمشلردر۔ بونلر، انسانیت اماملری اولان انبیای کرام ننگ مقدس اسملرینی و طریقلرینی امعا قیلوب آنلرنگ یرینہ کندیلرینی عزیز امام ایدوب و بعض کاهنلر ایسہ خالق حضرتنی دە اونوتدروب کندیلرینی آل و معبود تانتوب قالدردیلر۔ کاهنلر، انسانلرینی اصل شرافت و فطرتلرندن دوندروب بعضیلرینی شیطانیت و بعضیلرینی بھیمیت سباعیت و بعضیلرینی عفریت، پریلر صورتنہ دوشردیلر و کائناتننگ خلاصہسی اولان حقیقی انسانیتنی تمام یوغالدیلر، حق تعالی ننگ حکمتنہ جنایت ایتدیلر۔

انبیاننگ ایکنچی دوری: حضرت یعقوب ع. دن باشلاب حضرت عیسی ع. گہ قدر اولان بنی اسرا۔ ٹیل پیغمبرلریدر۔ بونلر ہم تعلیم و قوانین الہیہنی تبلیغ قیلمشلردر۔ ایسکی زمانلردہغی انبیاننگ دینلری تحریف اولنوب بتونلای یوغالدیلر کبی بنی اسرا۔ ٹیل پیغمبرلریننگ دینلری دە تحریف اولنوب یوغا۔ لمشدر۔ فقط شول قدر واردرکہ: ایسکی دینلرنگ بتون قواعدی و قوانین انسانیهلری، بتون طریقت عادلہلری و آنلرنگ اسملری وشعارلری محو و مندرس اولدیغی حالده بنی اسرائیل دینلری بتونلای مندرس دگللردر۔ چونکہ شیمدیگی یهود نصارالر هر بری اسرائیلی اولان پیغمبرلردن حضرت موسی و حضرت عیسی گہ تابعلق دعواسندہ اولنورلر و کندیلرینی اهل توحید حساب قیلوب مشرک و مجوسیلرینی مکروه کورلر، اساطیریلرینی اکفار قیلورلر، بزم پیغمبر مز صلی الله علیہ وسلمدن باشقہ انبیاننگ جملہ سینہ

(۱) شرفده بودی، برہمان دینلرندہ اولان شفقت، مرحمت، صداقت، امانت کبی فضائل بشریہ ایسکی پیغمبرلرنگ مشکاتلرندن قالمش بولسہ کرکدر۔

و قوانین شرعیہلری نہدن عبارت اولدیغی تمام مجهول فالمشدر۔ اوشبو سبیدن مذکور پیغمبرلرنگ امتلری طریقت عادلہدن عدول قیلوب رهبانلق، کاهنلق، فرعونلق، جبارلق، منجمک طریقہلرینہ سلوک ایتمشلر و حقیقت انسانیتدن چقمشلر، حقایق موجوداندن عبارت اولان علوم انبیانی اونوتوب اوہام و خیالات عالملرینہ دونمشلر، تعلیم آلہی اولان حکمتلردن یراق دوشوب آنلر یرینہ وہمی عقیدہلر و دوزمہ مصاللر وضع قیلمشلردر۔

بنائ علیہ بنی بشرده تعمیم اولنان باطل عقیدہ لرنگ جملہسی اول دورده اولان دینلردن تحریف قیلنمق ایله ظہور ایتکلری احتمالات جملہسندندر۔ حتی کہ بتون اساطیر عالمیننگ ظہوری دە بوندن نشئت ایتکی احتمالدر۔ بتون عالمده تعمیم اولنان عقیدہ لرنگ جملہسندن اولان اجرام سماویہنی تعظیم قیلوب اصولی دە اول زمانلردہغی کاهنلرنگ ادیان الہیہنی تحریف قیلماقلرندن نشئت ایتدیگی ظن اولنور۔ حضرت ادریس ع. گہ معجزہ اولنہ رق علم نجوم و یرلمش ایدی، احتمالیکہ سوگرہلری بونی تحریف قیلماق ایله اجرام سماویہنی الوہیت صفاتلری ایله نانمشلردر۔ قابل و ہابل ننگ (۱) فربانلرندن و حضرت ابراہیم غہ یافلقان آتشلردن دە آتش پر۔ ستلک عقیدہلری نشئت قیلسہ جائزدر۔ برہمان، مانو، بوددی کاهنلرینکدہ طریقلری افراط قیلماق ایله بعض انبیاننگ حواریلرندن ظاہر اولوب فالق لری دە احتمالدر۔ چونکہ اول دینلردہ انبیا آثار ندن قالان بعض فضائل انسانیهلر معتبر اولنہ افاقدر۔ شوننگ ایچون اول دینلرنگ اصللری ادیان الہیہدن باشقہ بر شی دگلدر، فقط افراط و تفریط قیلماق ایل طریق انبیان چقممشلردر۔ ادیان باطلہ ملنلریننگ هر قابولرندہ فضائل انسانیه ننگ بر مقدارلری معتبر اولوب بونلر ایسہ انبیا طریقہلرندن و حقیقی دین لرنگ آثار باقیہلرندن باشقہ بر شی دگلدر۔ فقط

(۱) حضرت ابراہیمنی آتش یاندرمادیغی، آتشنی تعظیم قیلماقدن ظہور ایتدی دیہ آتشنی احترام قیاورغہ باشلامشلردر۔

گوزل شېشه لرگه صالنور و صوگره مغازه لرگه ئولا-
شور .

طب فنی اثبات اینمشدرکه انسان بدنی ایچون
اسپیرتنگ هیچ ازومی یوقدر . بعضی بر آدم لر ، الکتول
نی صوفدن صافلانق نیتی ایله استعمال ایدر لر .
لکن فن اثبات ایندی که الکتول صوق ایچون
فائده سی اولمق شویله طورسون بلکه صرف ضرری
بر نرسه در . اسپیرت ، ننده اولان حرارتنی صافلامق
دگل بلکه آنی تلف ایلر .

اسپیرت که عادت ای دوچیلرنک تنلری ضعیفلا-
ندیکندن بوژنگ تن گه قوت ویرمادیکی معلوم اولمشدر .
حتی که آژ الکتول ، عادت ایلدیکی تقدیرده
بدن ایچون بیوک بر ضرر پیدا ایدر .

الکتول ، اجتماعی جهندن هم فائده سز بر
شیدر . جنایت ای دوچیلرنک کوبسی اسپیرت استعمال
قیلوچیلر اولدیغی درست حسابلردن معلوم اولمشدر .
الکتول آدم اوغلینک اوزینی گنه بوزمق ایله
قالماز ، بلکه بتون عائله سینی و نسلینی ده بوزار .
سیکیر خسته لکلری ، دیوانه لقلر و باشقه کوب چیر
لرنک سببی ، آتا آنالرنک اسپیرت استعمال ایلمکلری
اولور .

ایسکرتکچلرده ضرری نرسه بالکیز اسپیرت
و الکتول گنه دگل بلکه برانگی کبی قیمتسز نرسه
لردن چیقارلمقده اولان ایسرتکچلرگه ایسلرینی
ونوسلرینی بر قدر اولسه ده گوزلشدرمک قسدی
ایله پک کوب باشقه بر زهرلی نرسه لر قوشارغه مجبور
اولور لر ، ایشنه بو شیار انساننک بدنینه ، عقل و
روحینه زور کمچیلکلر کنورر .

آروپا خلقینک مبتلا اولدنلری پیژا (صرا) غه
پک بوزوق نرسه لر قاتشدردیغی ، کیمیا عالما ری
طرفندن کشف اولمشدر . خلقلر ایسه بونلرنی ایلك
وقتده بیلماینچه و صوگره ده عادت اولوب توقئالا
آلمینچه استعمال ایدر لر .

صوگ وقتلرده طبیعی الکتوللرگه صنعی الکتول
لر قوشارغه باشلادیلر . صنعی الکتوللرنک ضرری

ایمان کنورر لر ، موسی و عیسی و بالجمله بنو اسرا-
ئیل پیغمبرلرینی تقدیس ایلوب اوزلرینک آنلر
طریقارنده اولدنلرینی دعوی قیلور لر . ولو معرف
اولسون فوللرنده تورات ، زبور ، انجیل اسمنده
کتب سماویه لری وار ، ولو تغییر قیلنمش ده اولسون
صلات ، صیام کبی عبادتلری وار .

امام و مدرس سرورالدین .



ایسرکک .

(دوختور بسیم عذر ایندی اثرندن مقتبس)

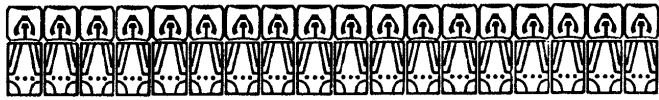
انسانلرنی ، نسل و روغلرنی ، قوم و ملتلرنی
خراب ایته چک نرسه لرنگ اگ کوچلیسی ایسرکک
و ایسرتکچ ایچمک ایدیکی درست تجربهلر ایله
معلوم اولمشدر . اوشبو حکمت ایچون اولسه کرکدر
که دین مبین اسلام اوزینه تابع اولان خلقلرنی
بو آغودن فاتیح صورتده منع ایتمشدر .

ایلك زمان خلقلرینک ایسرکک (الکتول) حقنه
معلوماتلری پک آز اولوب حتی خورما ایله یوزمدن
باشقه شیلردن الکتول چیقارلدیغنی بیلمازلر ایدی .
فقط صوگ وقتلرده هر نورلی اورقلردن حتی برانگی
کبی شیلردن ده الکتول چیقارمق اصولی تابولدی .

هر نه قدر طبییلر اوشبو زهرنی استعمال
ایتمکدن منع قیلور لر ، آدم بالاسینک سلامتلگی
ایچون پک ضرری اولدیغنی سویلاب طور لر ایسه
ده ، الکتول چیقاروب آدملرنی آنی استعمال قیلورغه
اوگرتمک حقنه اولان اجتهادلر کوندن کون
آرتقمده در . اگرده یولینی نابسه لر ایدی حتی
نوپراق ایله ناشدن ده الکتول چیقار لر و بونی ده هر
طرفه بیلغه لر فیلوب آغزوب بیار لر ایدی .

فابریکلرده چیقارلمش و صاصوب بتمش الکتول
لر کوب وقت خوش ایسلی نرسه لر قاتشدرلوب

روحی اولدقلرینی اسپیرتنک ضرری بر نرسه ایدیکنه دلیل اورننده کتوررلر.
ملتنک کیله چگی معلملر قولنده ایدیکی معلوم.
یغشی اولسه لرده یامان اولسه لرده بو طوغروده اوشبو کونگی معلملر مسؤل اولاچقلردر.
شورا: - فرانسزلر فاشنده گوزل نمونه اولوب طورمق ناچار صنعت دگلدر. بو موقعلرینی روسیه اسلامری صاقلارغه تیوشلی.



تیل و املا مسئلهسی.

I

محترم عبدالله افندی کچمری اوشبو ییل ۹ نچی عدد «شورا» مجلهسینه املا حقنده بر مقاله یازوب «نه تاوش ایشتولسه شونی یازیق و آنی مکتب بالا لرینه تعلیم ایتایک» نتیجهسینی چیقارمشلر.
کچمری افندی یکرمی ییللر قدر وقت، بالالر تعلیم ایتدیکندن احتمال که اوز فکرینی و وجدانینی قناعتلندرلک تجربه حاصل ایتکاندر. لکن یوقاریده مذکور نتیجه، یسر یوزنده اولان تورک ملتینک استقبالنه سد اوله چغیده شبهه سزدر.

اونکان ییل بر مشهور مسیونیر ایله مصاحبت ایتدیکم وقت، تیل و یازو طوغروسنده سوز چیقاروب: «هر ملتینک و هر قومینک اوزینه مخصوص بر توری تلفظی، املا و یازوی بار. هر وقت لفظلر، ایشتولدیکی کبی یازلوب کیلسه و شول روشده هر ملتینک بالالرینه تعلیم ویرلسه اول وقت غنه شول ملت ترقی یولینه کرر. سارت، اوزبک، قزاق و قرغیز، تاتار و میشار، باشقرد و ترکمن، اذربایجان و غیر بو کبی متفرق ملتلرینی (دیبهک بونده ذکر ایدلمش ترکلر ملت منفوقه ایشلر) بر لسان اوزرینه نویقی فکری، فوری بر باش و اتمقین اوزگه نتیجه

طبیعی الکتوللردن نچه مرتبهلر الوغ ایدیکی طبییلر طرفندن کشف اولندی. حالبوکه طبیعی الکتولده اکت اثرلی آغو اولوب اوپکه، یوراکنی چرینور. اغلا- قنی بوزوب آدمچیلکنی خراب قیلور ایدی. ایدی بونی آرسنوب آکتا دخی قوتلی اولان صنعی زهرلر قوشلور.

اسپیرتنک آدم و عائله لرینی، ملتلر و دولتلر نی برباد قیلاچق آغو ایدیکنی ییلدیکلری صوکت، آوروپا دولتلری بوکتا دقت ایدرگه کرشدیلر. هر مملکتده عالملر خصوصی جمعیتلر یاصاب آدم بالاسینی اوشبو فلاکندن آزاد قیلوق چاره لرینه نوشدیلر. بو کونگه قدر گوزل نتیجهسی کورلمش چاره لر ایشته بونلردر:

(۱) ایسرکلکنی و ایسرتکلرینی بوزوق کوستروب حکایت و رومانلر، هرکشی آکتارلق درجه ده ینگل رساله و کتابلر، ایسرکلرینک آدم کولکوسی اولان حاللرینی تصویر ایتمش رسملر و شعرلر باصدروب خاق آراسینه تاراتوق.

(۲) ایسرکلکن منع ایلاچک نصیحتلر و وعظلر سویلامک (فقط بونک ایچون وعظ سویلامکنک ادب لرینی، قاعده لرینی بیلامک و شوکتا تطبیق ایدوب سویلامک لازمدر. یوفسه کوب و اعظلم، وعظ سویلامک آدابینی بیلامادیکلری سببلی بالعکس اوزلری بوزوقلوق تعلیم قیلورلر). بو ایکی رقم اوستینه بزم طرفندن آرتدر- لاقچ اوچونچی رقم بودر:

(۳) اوشبو مهلك اولان زهردن، اوقومش و تریبه کورمش معلملرمن نهسایت درجه ده صاقلانمقلرینی و تریبه ایتمکه اولان بالارغه بونی مکروه کوستروب طورمقلری.

فرانسز محررلری طرفندن یازلوب ترکیچه گه ترجمه ایدلمش بر اثرده آوروپا دوقتورلرینک اسپیرت حقنه اولان مطالعه لرینی اوقودوق. بونلرینک هر بری ایسرتکچ استعمال ایدن قوملرینک ضعیف بدنلی و خسته اولوبده ایسرتکچ ایچمامش مسلمان لر، خصوصا روسیه مسلمانلرینک صاغلام و شاد

بو یله اینمک خطا وغلط اولسه كرك . فرس معناسنه اولان «آت» نی اوشنداق «تابهق، قز، زور، یازو، آسان» کلمه لرینی «آط، طابهق، قط - فد، ضور، یاظو، آصاط» رسهنده و: «چب، گب» سوزلرینی تاشکند و فرغانه لیلر کبی «چف، کف» روشنه یازارغه نه کبی ضرورت وار؟ بو کبی خطالارغه اصلا یول ویرمازگه تیوشلی .

محررلرمز بر سوزنی بر نچه روشده یازارلر ایسه بونک ایچون آنلر عیبلو دگل، زبیرا که آنلرده، خطادن محفوظ دگل معلملرنک شاگردلریدر. مادام که نیلمز معین بر تلفظ و مقرر بر املاغه مالک اولماز، املا حقنده هر برمزده قصور کورلورگه یول آچیقدر. بز مسلمانلر اورتاسنده مطبوعات ترقی ایتمه - دیکدی ده تیل برلگی یوقلغندندر. یوقسه ترکستان اهالی اسلامیه سی اوزلری بر ملی غزته و ژورنال غه مالک اولمادقلری سببلی تاتار غزته و رساله لرین اوقوبده مطبوعات ترقیسی ایچون خدمت فیلورلر ایدی. اما نه فائده؟ تاتارلرنک سوزلرین واملالرین آکلاب بتیملر و شول سببلی ترکستان مسلمانلری معلومات آلمقدن محروملردر.

کچمیری افندیکنک فکری نه سببندر روسلرنک ملتچیلری و غزته لری خیاللرینه کلاماشدر؟ روسلرنک هر قریه سنده دیپورلک باشقه باشقه تلفظ و شیوه لر وارددر. روس قومنی ترقی ایتمه مکنی و هیچ اولمادیغنه ایگون اشلرندن معلومات صاحب لری ایتمکنی روس ملتچیلری و غزته چیلری اوزلرینه بورچ دیه بیلدیکلری حالده نه سببندر اوشبو ملتچیلر اول روسلری آکلارلق شیوه لرده غزته لر و رساله لر باصدمازلر؟ بلکه کتدکچه ادبی سوزلردن و مقرر املالردن چیقماز لر. اگرده نه تاوش ایشتولسه شویله یازمق اصلینه بنا قیابوب رساله لر ترتیب اینسه لر ایدی شکسر، کرس تیاملر ایچون پک کوکللی اولور و ترقی فیلورلر ایدی. فقط بو یله ایتمازلر، زبیرا بونلر گوزل بیلور لرکه: نیل بوزلمق اتحاد سزلق غه آلوب وارر. یوقسه شهرلرده باشامش روسلر ایله قریه لرده معبشست

ویرماز» دیمشیدی .

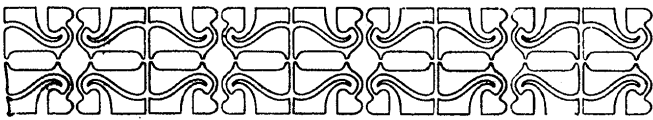
«نه کبی تاوش ایشتولسه شویله یازارغه تیوشلی» دییوچی کیمسه سوزندن (اوزی سیزماسه ده) شوشی مطلب چیقار و بو یله یازمق اصولی، قوم نجیب ترک ملتینک بر برندن آیرلمقارینه سبب اولور .

شبوه یوق، فکر حردر. هر کیم اوز فکرینی سویلر. شویله ایسه ده ایکنچی دولت دوماسنه مسلمان وکیللرنک هر بری ترک قومینه منسوب اولدقلری حالده اوز آرالرنده ترکیچه سوزلرگه بیلما دیلر، برینک سوزینی باشقه لری آکلما دیلر، بو ایسه ترک لساینک بر یولغه صالحه نادیغی و اتحاد لسان طوغر وسنده اهمیت ویرلما دیکینک نتیجه لردن ایدی. کچمیری افندی اوز مسلکنی تعقیب ایتمدیکندن حتی بو کونگه قدر بر نظام غه تابع اولان کلمه لر ناکده املالرینی اوزگارتمشدر. مثلا: کلفد، بوزلو، آسان، سویلاو، سوراو، روسیه، موندی، حاضر کلمه لرینی کفز، بزولو، آصاط، سیلهو، صراو، راسیه، مندی، حزر صورتنده یازمش و کوب اورنده «ت»، «س» حرفلری اورنینه «ط»، «ص» حرفلری استعمال ایتمشدر.

کچمیری افندی، «قز، آشاغز، ایدل» کلمه لرینی «مماش» طرفنده اولان تاتارلرنک: «قط، آشاغظ، ایزل» روشنده سویلا مکارنده تیلگه آلورلق آیروملق یوق، دی. بو سوز خطا اولسه كرك . «پ، ت، ح، ز، ع، ق، و» اورنلرینه «ف، ط، خ، ذ، ض - ظ، غ، ک، ی» یازمق نه در؟ و بونی تقویه فیلمق نه در؟ بزینک بو کونگی ترکی تیلمز ترکی، فارسی و عربی اولان اوچ تیلدن مرکب اولوب، ابلک زمانلرده ترکلر، عرب و فارسیلر ایله تجاری و سیاسی مناسبتنه اولدقلرندن و بیگراکده اسلام دیننی قبول ایتمدیکلرندن اصل ترک تیلینه عربی و فارسی کلمه لر قانشمشدر. یوقسه اصل ترک تیلنده اوشبو «ث، ج، چ، ح، ذ، ض، ط، ظ، ع، ف» حرفلری یوقدر فکرینده ییم. ایمدی اوشبو اون حرفدن بررسی ترک سوزنده یازلور اولسه البته اصل حرف تغییر ایدلمش اولور.

مشغول ايتكان تيلمزده اگرده اولده بر قاعده ايله اوگره تيلوب كيلنگان بولسه بزنى بو قدر مشقتلرگه سببده بولماس ايدى...

ينه تيلنك، طبيعتندن آنغان صرف و املا قاعده لرى الفاظلر آراسنده بولغان هر تورلى التباسلرني بترر و ممكن قدر آزاياتور ايچون توزوله. بناء عليه كلمه لرنك آزغنه تولقن (دولقن) و آزغنه اوزگارشلر ينده دقت قىلا. بس اش شولاي بولسه كچمري جنابلر ينك (اچ) لفظى ايله عر بارنك (عين) لفظن قياس قىلوب يورتووى اورنسر. چونكه عين لفظى هر تورلى معناسنده هيچ اوزگارمگاني حالده استعمال ايديله، اما (اچ) لفظى بتولاي باشقه. (اچ) لفظى هر معناسنده بر قدر اوزگاروب استعمال ايديله. بوكارغه مثال كيتروب طوررغده حاجت يوق. ن. دوماوى. «بويى» ده معلم.



اقتصادى و فننى مصاحبه لار

بودژيت - Бюджет

بودژيت انگليزچه بر سوز اولوب، معناسى «كچكنه صاندى» ديمكدر. زمانه زده دولتلرنك داخود و راسخودلر ينك برسنه اول ترتيب ايتلنگان تخمىنى جدولى ديمكدر. بودژيتنك رسمى معناسى بو ايسه ده، عموميتله بودژيت «هر كشينك، هر عائله نك كلورې ايله چغشى آراسنده غى موازنت» معناسنده ده استعمال ايتيله. «مينم بودژيتم، بو نرسه لرنى صاتوب آلورغه صيدرمى» ديمك، - بو نرسه لرنى صاتوب آلسم كلورم ايله چغشم نك موازنه سى بوزولير، ديمكدر.

بو زمانده هر دولت ترتيبلى بر بودژيت ايله حرکت ايتيه. اكر بولاي ايشله مز ايسه، خزينه سندن ني قدر صرف ايتيله چكنى و آنى طوترمق ايچون ني

اينمىش روسلر تلفظلى آراسنده خيلى فرق واردر. اوشبو قىيلدن بزلر هم ترك تيلمزنى ادبى روشگه و بر مقرر املاغه قويسه ق و بونى ده مكنبلر واسطه سيله ممكن قدر اورنلاشدرساق اتحاد لسان حاصل اولور ايدى. اتحاد لسان اودى ايسه اتحاد ملت اوز اوزندن چيقار. كمينه بهرام بيك ترجمان دولتشايف:

II

ع. كچمري جنابلرى «شورا» نك ۹ نچى عددنده اوزينك املاسين ياقلاب و ج. وليدينك يازدقلى ردايدوب بر مقاله يازغان. شول اوزون مقاله سينك خلاصه سى: «املاده تاوشنى الك زور قاعده ايدوب آلدن تونارغه كرك» در. وجه سينده: «بالا لرغه ينگللك بولا، بالالر قايسى حرف ايله قوبيق ديه صوراماسلر» دى. ج. وليدينك مثال اولارق كيترمىش كلامات مختلفه لر ينى اورما كوچ اوياسى كى اوز آلدينه اوزى بتار، دى. املا مسئله سى ايله مشغول اولان بر ذاتنك اوشبوندى سوزلر يازووى بنم تعجبه نى آرتدرا. املا ايله لسان ايكاوى برينه برى ياقين اولديغنى كچمري جنابلرى شايد بله تورغاندر. شونك اوستينه توحيد لسان مسئله سى ده ميدانده ايدىكى خاطر دن چقارلماسون. ذاتا وليدى جنابلرى املا حقنده بر فكر بيان ايتمى؛ بلكه املا توزه توچيلر صافلى ايله اش كورسه لر ايدى ديه اوتنچده بولدى. هم حقى ده. چونكه املا ديگان نرسه بالالر اوينچى توكل. بلكه لسانغه يابشقان و هر وقت لسان ايله برگه بولنا تورغان بيوك مسئله در. املا دينلدى ايسه الك اول ذهنكه صرف علمى نوشه. بس قواعد صرف ياصارغه كرك. كچمري جنابلرى ايتكانچه نچك ايشتلدى شولاي يازلسه صرف نك كيره گنده قالمى بيت. درست، لسان نك طبيعتنده صرف بار. اما طبيعتنده اولغان صرف، قاعده لر آستينه جياوب مكنبلر آشا ياكارتىلا بارماسه هر تيل اوزينك اصلندن چقار ايدى. حاضر بزلرنى املاسى ايله

يوزده معين بر نسبتده تصرف ايتولازمدر. بونسبت
نصرف دخى على العلوم ۱۰% در. يعنى ييل صاين
كلورنك يوزده اون پايى تصرف قيلو لازمدر.
چونكه «آق آقچه، قره كون ايچوندر.»
ياوروپاده بالالرنك استقبالى تامين مقصديل،
ياكى طوغان هر بالا ايچون بانقه گه معين مقدار
ده آقچه بيريدهدر.

بوآقچه بالا اشلرگه قدرتلى بولغانقه قدربانقه
ده ياطا و فائض ايشلى. بناء عليه بالا سن رشدگه
واصل اولدقده بر سرمايه صاحبي اولوب سودا گه
كيريشه آلا.

صوگفى زمانلرده (حياتنى استراخوات ايتو)
ناميله ياكى تصرف ايتو اصولمى چيقدى. بو
استراخوات نك نيندى اساسلرگه بناء باپيلديغنى
كيله چكده ايضاح قيلارمز. ن. آغيفى.

قدر كلورى بولوى تيوشلى ايدىكنى بيله آلماز، بناء
عليه حسابنى چوبالتر. حسابنك چوبالوى، كيل، چككه
بولاقچ بانقروتلوق (مفلس و بلكونلك) نك مقدمهسى
ديمكدر. بودزيت بالفوز پادشاهلقلرغه مخصوص
توكلدر. هر كشينك بر بودزيتى بولوى نيوشليدر.
چنلابده بودزيت توزومك، تصرفه باشلامق
ديمكدر. تصرفه باشلاو ايسه كيله چكنى حاضرلاو
ايچون ايلكى آديمدر.

ياوروپاده هر آدم ييل باشندن بر هفته اول،
اول ييل ايتكان همه چغشنى الك واق نرسه لرگه
قدر مخصوص دفترگه يازوب فويغانلقدن، اول دفترنى
قارشوسنه قوبار، ايتكان چغشى ايله كلورينى
چاغشديروب فارار. آكا كوره كيله چك ييل ايچون
ياكى بر بودزيت توزور. اول ياكى ييله ايسه،
ييل باشنده توزويكى بودزيتدن اصلا آبرلمازغه
طريشور. بو سايه ده مشقتسز، فايغو و حسرتسز
وشادلق و راحتلك ايله كون اوزديبرر. بز نك
مسلمانلرده ايسه بو مسئله اصلا نظر اعتبارغه آلنميدر.
بودزيتنى ترتيب ايتمك ايچون كلوردن آرتغراق
چغشنى تيكشور و تيوش. چغشنى بغشى تخمين ايتمك
بيك كركدر. اگر تخمين سز بودزيت ترتيب ايتيلير
ايسه بر فائدهده چيقماز. بناء عليه بودزيت ترتيب
قيلغان وقتده ايك زياده اعتبارغه آينه چق مسئله
«يورغانكه كوره آياغكنى صوز!»، «برنى بيش ايتام،
ديوب بردنده فورى فالما» مثللريدر.

بودزيت ترتيبنده چغش بر نيچه قسمگه آبريل:
۱ - ابو چغشى، ابو اسبابى، آش صو، خدمتچى
و باشقه لر. ۲ - كيوم. ۳ - معارف (بالالرنك
اوقووى و تربيهسى، كتاب، غزته و سائره).
۴ - تنزه و سياحت (آدمگه شادلق بيره طورغان
اورنلرده يورو). ۵ - سلامتلك ايچون (دوقتر
و داروغه و سائره). ۶ - صدقه و اعانه (جمعيت
خيريه اعانهلرى، خصوصى اعانهلر و سائره). ۷ -
فوق العاده (عادندن طش) چغشلىر. ۸ - تصرف
و نسبت تصرف. كلورينى همه سنى صرف قيلمانيچه



احكام شرعيه مجموعه سى.

II

مجموعه گه احتياج.

«شورا» مجموعه سينك ۱۳ نچى عددىنى اوفو-
مش ذانلر، اورنبورغ صوبراينهسى دائره سنك اولان
مسلمانلرنك عائله نزاعلرينى حل ايتمك طوغروسنده
دستور العمل طوتلنور ايچون احكام شرعيه مجموعه سى
بو كوندن حاضر اولمق حاجت ايدىكنى اقرار ايتسه
لر كرك، بو كون اقرار قيلورغه آرزو ايتنماش
آدم، كله چك بر كونده اقرار ايتيه چكندن امين
اولماسون! شونك ايچون بو حقه يازارغه كوب
لزوم ده يوق، شوبله ايسه ده مناسبت كلديكندن
دخى اوچ بيش جمله يازوب كيتوده كوب ضرر
اوماز - «لعلهم يتذكرون».
فقه و فتاوى كتابلرينك الك كوب يرلرى و

ایچون دلیل تابعی الگ مشکل اشلردندر. اوشبو مشکل اشلرننگ عهده سندن کلوچیلر احتمال که اولور. فقط قضا اشلری، شول وظیفه ایله مشغول اولان قاضیلر اوشنداق دعواچی و دعوی ایدلمش طرفلرننگ هر بری آکلارلق درجه ده آچیق اولورغه تیوشلی. یوقسه قاضیلرننگ اوزلرینه گنه دگل بلکه شریعت که ده سو ظن یوللری آچلوغه سبب اولور. درست، بر دعوی قارالدیغنده شوکا عائد اولان مسئلهنی اصلی و فرعلری ایله برلکده تفتیش قیلورغه و شول طوغروده اولان مختلف روایتلرنی آکلارغه تیوشلی، لکن بونگ سوکنده حکمنگ اساسی اولور ایچون بر خلاصه ده چیقاروب کوسترمک لازمدر. فقهی روا-یتلرننگ مجموعندن بر خلاصه چیقاروغه اقتداری اولیامش قاضیلر بوکونده بر توری، یارین ایکنچی توری حکم قیلورغه مجبور اولورلر و کوبسی ده اوز حکملرینه اوزلری اشانمازلر. بویله صورنده اولان حکملرنی «حکم شرعی» دیمکن «قاراقوش» حکمی دیمک دخی قولایدیر. ایشته احکام شرعیه مجموعه سی، مسئله لر حقنده اولان توری روایتلر ایچندن تهذیب قیلنوب یازلمش بر خلاصه دن عبارت اوله چقدر. بو طوغروده «مجله احکام عدلیه» دیباجه سنک هم اوشبو سوزلرگه موافق بعض شیلر یازلمشدر. مصر و ترکیا اسلاملرنده اولان ضرورتلر بزلرده هم وارلغنی شاید انکار قیلوچیلر اولماز.

* * *

بوکونگی عادتلرگه کوره اورنبورغ دوخاونوی صوبرانیه سی دائره سنده نکاح و طلاق اشلرنی تفتیش و حکم ایدوچی آخوند یا که امام اوزینک تفتیش نامه سینه، اوزینک سند ایللمش عبارتارینی الحاق قیلور. اوشبو عبارتلر، تیوشلی اورنلرندن باشلانوب تیوشلی اورنلرنده توقتالمش؛ جمله باشلرنده و آخر لرنده کرکلی عبارتار فالماهش هم ده حکم که سند اولورغه یارارلق فرض ایدلسون، حکم قیلوچی الگ ایلك مسوده صورتنده بازارغه، سوکره آقغه کو-چررگه و ضررینه حکم ایدلمش کیمسه طلبنه کوره

عائله احوالینک بعض بر اساس ماده لری گنه دگل بلکه بتون فرعلری ایله برابر، دین عالملری قولند اولان مملکتلر، بوکونده ترکیا و مصدرر. فقه فننده نشر اولنمش الوغ جلدلی کتابلر بوکونه قدر اوشبو مملکتلرده طبع ایدلدی و همیشه ده طبع ایدلنوب طورلور. حنفی، شافعی و مالکی مذهبلرنده دستور العمل اولان کتابلرنی و امام محمد اثرلرینی اوشبو مملکت مسلمانلری طبع ایتدیلر. حالبوکه اوشبو مملکت اسلاملری اوزلرینک قضا خانه لرنده و قاضیلرینک قوللرنده دستور العمل طوتلسون ایچون احکام شرعیه مجموعه سی ده توزرگه مجبور اولدیلر. شمدی مصرده «شورای دولت» مجلسنک علمادان عبارت بر کامیسیه، اوشبو روشده مجموعه نی ترتیب ایدوب تمام قیلدی. و هر بر ماده سی جریده لرده نشر ایدلدی.

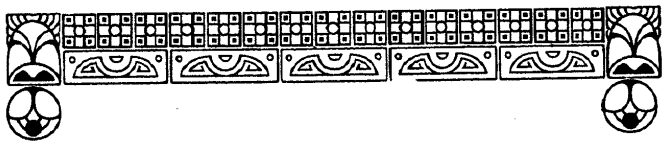
شول قدر کوب جلدلی فقه کتابلری حاضر اولوب طوردیغی حالده کیسه که صالوب یوررلک درجه ده کچوک اوشبو مجموعه نی توزرگه نیچون احتیاج کورلدی؟ بوکا جواب اوله رق اوشبو مملکت عالملری اوزلری بویله دییورلر:

«فقه فننده تألیفی ایدلمش متنلر، مؤلفلری طرفندن یالکیز حفظ ایتمک امید ایله یازلدقلری سببندن غایت مختصر و هر کیم ایچون ده مراد آکلانماز درجه ده موجزلردر. نه ییللر ایله تجربه لر و نیچه واقعه لر کوستردی که حکم وقتنده بونلردن فائز لنمک و بونلرغه استناد قیلوب دعوانی حل ایتمک هر بر قاضی ایچون ممکن دگلدر. شونک ایچون شرعی بر حکم قیلورغه مجبور اولان قاضیلر یا که قاضیلرننگ حکملرینی تفتیش قیله چق محکمه لر، اوشبو متنلرننگ شرحلرینه و مستقل فتوی کتابلرینه مراجعت قیلورغه مضطر اولورلر. حالبوکه بویله شرحلر و فتوی کتا-بلرینه، مسئله لر بربرینه مناقض اولان خلافلر و اوزون بحثلر، فائللری معلوم دگل روایتلر ایله قاتناش اوله رق یازلدیغندن بونلردن بر خلاصه چیقارمق و بر سوزنی ایکنچیسندن ترجیح ایدر

كلمش بر باشقرد خاتونندن: «ايرمدن آيرلور ايچون صوبراينهغه ويرگان پر وشينه م يدي ييل بولدى هميشه ملادن ملاغه يوريدر» ديه سويلادىكنى صوبراينه نك پريسوتستواسنده ايشتم . بو ذانلر ، اشلرينك بو روشده اوچسز و نوپسز بورمكلرينى اوزلرينك فقيرلكلرندن كورسه لرده طوغر وسى فقيرلكلرندن زياده اشلرنك ترتيبسزلكلرندندر .

تر جهانلر ، اوندن طوقزى مهمل و مقصودغه موافق اولمغان عبارتلى ترجه قىلورغه ، داقلا دچى و يازوچيلر شونلرنى كوچررگه مجبور اولورلر ايسه صوبراينهده خدمت قىلوچيلر ۲۴ ساعت اشلاب طورسه لرده بعض بر اشلر هميشه يدي ييل يوررگه طوغرى كلور .

آفروژنى صودلر و صوديينى پالاتالر ، نه كى اوزن و بيوك اشلر اولسه ده حكم نقطه سينه كلوب يتديكلرند زافون نك نوم و ايكى اوچ ماده سينى سند ايدوب حكم اعلان قىلورلر و شونك ايله هر كيم ايچون اش ، آچيق معلوم اولور . شريعت قاضيارى و شريعت محكمه لرى ده شويله روشده اسان اشلر اولسه لر ضررمى اولاقدر ؟ لىكن اسان اشلر ايچون ماده ماده ايدرك يازلمش احكام شرعيه مجموعه سى اولمق ضروردر .



حکمت اسلاميه

IV

تصوف (*)

«متصوفين مسلكى» . «حقيقى تصوف نك اخلاقغه تاثيرى» .
«تصوف نك شرط و علامتلى» .

تصوف ، اسلاملر آراسنده معروف بر مسلك اولوب ، ابن خلدون ديدكنجه ۳ نچى عصر هجر يده انتشار ايلمشدر . مذكور مسلك صاحبلرى ، دنيا دن اعراض علامتى اولمق اوزره صوف (آق جون (*) احيا العلوم و ابن خلدون تاريخندن مقتبس .

شوندن نسخه نقل قىلوب ويررگه مجبور اولور ، ديمك بر عبارتلى اوچ مرتبه يازار .

حكم اوستندن شكايه اولديغى ايله اورنبورغ صوبراينه سنده مذكور عربى عبارتلى كوب وقت تركيچه گه و آندن صوك روسچهغه ترجمه قىلنورلر و مسوده لرى ايله هر برى ايكيشار مرتبه يازلنورلر . صوكره شول عبارتلى داقلا دغه و آندن صوك ده ژورنالغه كوچرلورلر . عبارتلى ، سند اولورغه ياريمى يوقى ، اما عادت موجبنه ايكى مرتبه ترجمه قىلنوب بر نچه كره بعبارتله نقل ايدلنورلر .

ايشته «احكام شرعيه مجموعه سينك فلان و فلان ماده لرينه كوره حكم ايدلدى» ديه چك يرده تقريبا اوچ دورتيوز سطر يازو يازارغه و نه قدر آدملرنك ذهن و وقتلى صرفى قىلنورغه ، بر ساعتده بته چك اشلرنك هفته لى و ايلرچه وقت صوكلرغه قالورغه اوشنداق بيش اش قارالاقچى وقتده برگنه اش قارالوب توقتالوينه سبب اولور .

بو حال ييلنده برگنه كره اولسه نه اولسه اول ايدى ، برگنه كره دگل بلكه يوز و ايكىوز دفعه لى تكرار اولنور . كوب وقت بر عبارت ، مختافى اشلرده اولديغندن هر اش قارالديغى مناسبت ايله تركيچه و روسچهغه نچه دفعه لى ترجمه قىلنوب طورلور .

محكمه لرده اشلرنك خصوصاً عائله گه متعلق اشلرنك اوزاق يانمقلىرينه خلقلر هيچ رضا اولمازلر ، صبرلىرى توكانور ، حقلرى ده وار .

ايمدى اش كه تعلقى اولان طرفلر ايچون ده ، تفتيشچى آخوندلر ايچون ده فائده سز و صوبراينه نك حرمتى بئوگه سبب اولاقچى بر اش نك چاره سى كورلسه ضررمى اوله چق ؟ صوبراينه نك ترجمانلرندن ، يازوچيلرندن اوشبو بر سوزنى و بر جمله نى قات قات اشلاتك قومدن آرقان ايشدرمك قىيلندن بر شيدر .

مىنزله اوبازندن كلمش فقير بر قارتندن : «ايرندن آيرلور ايچون فزم ، صوبراينهغه كاغد و برمش ايدى ، شول اش آرتندن ايمدى بشنچى مرتبه فزم ايله يايان اوله رق اوا گه ككلم» ديدىكنى و ويرخورال اوبازندن

صادر اولدیغنی اثبات قیلسه لر بزده بو کونده اولان ایشان لرنڭ آباق توفراقلرینی کوزگه سورمه ایدهرگه حاضر مز.

تصوفنڭ برنچی شرطی: دنیا وما فیها دین اعراض ایدوب، نظر و محبتنی جناب اللهغه دوندرمکدر. مثلاً بر آدمنڭ قولنده عادتق اصل ناش اولوبده شول وقتده دنیا بهاسی بر قیمتی آلماسنی کورسه عادتق ناشقه رغبت و محبتی فالهادیغی کبی، تصوف یولینه کرمش و جناب اللهغه محبت درجه سنی تابمش آدم عندنک دنیا و دنیا دولتلیرنڭ عادی ناش قدری قدر و قیمتی فالماز. لکن بر آدم، آلماسنی کورماش و قدرینی بلماش کیسه گه آلماسنی نه قدر مدح قیلسه ده، حقیقی رغبت حاصل اولمادیغی کبی محبت اللهدن خبری اولمغان آدم گه نه قدر مدح ایدلسه ونه قدر دعوی قیلنسه ده، اول کشی حقیقی محبت درجه سنی تابه آلماز.

بر آدمنڭ تصوف طریقینه کرمکینه و حقیقی محبت درجه سینی تابه قینه کامل ایمان صاحبی اولمقی شرطدر. ایماندن مراد کلمه شهادت کتورمک گنه دگل بلکه بتون قلبی ایله جناب الهی سومکدر. بر آدم، نه قدر محبت دعوی قیلسه قیلسون، شهوات و لذاتنی اله اتعاذ ایدودن واز کچمهسه هیچ کورماش بر آدمنڭ اصل ناش تانمقنی دعوی قیلوی کبی دعواسی بر خیالدر. انسان ایله جناب الهی معرفت و حقیقی محبت آراسنده اولمش حجاب مرتفع اولمادیغجه حقیقی محبت حاصل اولماز. ایشته شول حجابلرنڭ الڭ الوغلی دورت نرسه در: مالغه محبت، مرتبه ولوازم گه محبت، تقلید، معصیت. چونکه بر مرتبه فکر ایدکوز - بر آدمنڭ کوکلنده مال و مرتبه گه محبت اولدیه اول آدم، عمرینی مال جمع قیلورغه (۱) و مرتبه گه ایرشورگه

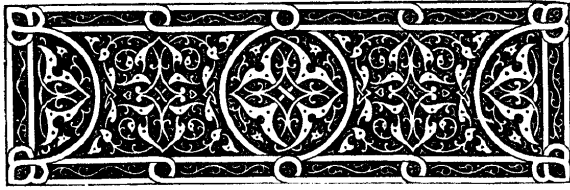
(۱) بر آدم مال جمع قیلسه وهر تورلی بیوک و طنطنه لی یورطلر صالحه و اوزی بر لوازم گه کرمک اوچون معاذالله اون مسلماننی فتنه گه سالورغه حاضر طورسه و اشی هر تورلی فتنه و فساد اولسه بو آدمنڭ تصوف دعوی ایدوی و اسانلرنڭ اخلاقلرین تهنیب ایدمه من دیوی بر حقسنر دعوی اولورده قالور. کبر مقهآ عندالله ان تقولوا مالا تفعلون.

ماتیریه) دن جبه لر کیدیکلری ایچون « صوفیون » دیه معروف اولوب، آنلرنڭ مسلک لری نه ده « تصوف » نامی ویرلمشدر. متصوفین نڭ توب مسلگی، حاجت اصلیه دن آرتق مال جیمافغه سعی قیلما ی بلکه تصفیة باطن برلن چالشمق وهر تورلی شهرات نفسیه لردن واز کچلمک اولنور ایدی.

تصوف، اهل علم اولان آدم لردنه اولدیغنده نه قدر فائده لی ایسه، نا اهل اولان جهلا آراسنده شائع اولدیغنده اسلام گه ضرری ده کوب اولمشدر. بعض مؤرخلر دیدکنجه، بغدادنڭ خراب اولمقینه، چیکگزدن آرتق نا اهل اولان متصوفین سبب اولشلردر. اسلام ما بیننده غزالی، فخر رازی کبی عالمر، تصوف برلن علوم و معارف نورنی برگه جیدقلرندن اسلام دینه فوق العاده و الوغ خدمت لری قیلمشلر و امثالسز عزیز اثرلر برافمشلردر. لکن صوڭ عصرلرده اسلاملرنڭ خلافتلری کبی « تصوف » ده نا اهل آدم لری و بر طاقم جاهل لری قولینه نوشد کندن اسلاملر آراسنده علم و معرفتنڭ سونوینه، معناسنی آکلامای « توکل » دعواسی قیلو شائع اولوینه هم اسلاملر آراسینه هر تورلی خرافاتلر نارالوینه الوع سبب اولمشدر.

شرطلری تابلدیغندک و اهل کشیلر قولندک اولدیغنده، تصوفنڭ تهذیب اخلاقغه فائده سی اولوونکی انکار قیلماساقده، صوڭ عصرده نا اهللر آراسینه نارالمش « ایشانیزم » نڭ حقیقی تصوفدن چافر و ملرجه براق اولدیغنی جسارت برلن دعوی قیلورمز. اهل تصوفنڭ الوغلرندن اولان « غزالی » حضرتلری « علوم معارف حرام » دیه دعوی قیلمشمی؟ و مسلمان لر آراسنده فتنه ایقاپ ایتدیکنی و اوزینه تابع اولمغان آدمنی حکومت گه سعایت ایتدیکنی ایشتندیکنیز و ارمی؟ اگرده (۱) رحیم ایدوب، غزالی و باشقه تصوف شیخلرندن شوپله اش و اوپله بر دعوی

(۱) لکن بزم عندزده ایشان دیه مریدار جمع قیلوق و آنار آراسنده میلانوب یورهک و تصوف دیه ده خاقنی کسب سز و فقیر فالدرمق و مسلمانلر آراسنده فتنه چقارمق، تصوفدن دگل، اسلامیتدن برافلاشماقندر. ع. ب.



«امام غزالی» رساله سیننی انتقاد .

II

«امام غزالی» رساله سیننی (۱) انتقاد ایدوب محترم ع . سویندک طرفندن ۸ نچی عدد «شورا» ده اوشبو مضمونده بر مقاله یازلمشیدی : (۱) اخلاق تصفیہ سی حقنده رهبر اوله چق ترجمه لرنک خصوصی بیوگرافیه لرگه کوره خیالی بیوگرافیه لر ترجمه سی طرزنده یازلمق اصولی پیداغوغلر طرفندن اختیار ایدلدیکی حالده اوشبو مقصد ایله یازله چق اثر ایچون غزالی اختیار ایدلمکی مقصدغه مناسب دگلدر . (۲) ترجمه حال اوله رق یازلمش اثرلرده ، ترجمه سی یازلمه چق کیمسه ننگ حالینی طوغری یازمق لازم اولدیغی حالده «امام غزالی» رساله سنک بو اصول غه رعایت ایدلماش بلکه طرفدارلق اصولنک یازلمشدر .

آکلادیغمزغه کوره ع . سویندک افندیپنک انتقاد اوشبو ایکی اساس غه مبنی اولوب، باشقه لری بونلرنک فرعلرندن اولسه کرک . اوشبو ایکی ماده گه قارشو ویره چک جوابمز و یاکه عندرمز اوشبودر :

(۱) «امام غزالی» رساله سیننی ترتیب اینمکده اولان اصل فصدمز صرف بر اخلاق کتابی یازمق دگل بلکه اخلاق اوزرینه خیلی فائده سی اوله چق طرزده جدی و حقیقی بر ترجمه حال وجوده کتورمک ایدی . رساله ننگ مقدمه سنده اوشبو شسی بیان ایدلمشدر . اخلافنی تصفیہ اینمک ، عالی جنابلق درسلی آلهق ، ملیت اورلقلری ساچمق ایچون مخصوص آدملر بیوگرافیه سنندن زیاده ، خیالی

صرف قیلورده بو آدمنگ کوکلنده جناب اللهغه محبت برلشورمی ؟ تقلید ایسه جابلرنک ایگ قوتیلرندر . چونکه بر آدم اوزینک علم و فکری برلن خداغه تقرب حاصل قیلماسه بر مذهب گه طرفدارلق و دیگرینه قرن بائسه اول آدمده تصوف برلشماز . چونکه تصوفنک اصل مسلکی بتون مسلمانلره حقیقی محبت و حقیقی اخوتدن عبارتدر . بر آدمده مذهب تعصبی اولدیسه اول آدم غیر مذهب کشیلرینه طبیعی محبت ایده آلماز . معصیت ایسه پرده اولوی هر کم گه معلوم اولسه کیرهک . چونکه بر آدم هر تورلی فسق فسادنی قیلسه بانندن آیاغینه قدر معصیت گه چوملسه اول آدم برلن جناب الله آراسنک نه تورلی علاقه اولسون ؟ بر آدم بویله اولیده طریقت دعواسیننی قیلسه ، بر کلمه عرب لغتی بلماش بر کیمسه ننگ قرآن سرینه مطلع اولونی دعوی قیلوی کبی اولور . چونکه قرآنی آکلماق اوچون لغت عربنی صرف و نحوی برلن اوگرنگان اوستینه ، تمام حقیقتنه مطلع اولمق اوچون ، معان و بیان ، بدیع و تاریخ کبی بر نچه فنلره وقوف لازم اولور . شونک کبی بر کیمسه طریقت یولینه کرمنکی تلاسه ، اول معاصیدن پاککنمک و سوکره هر تورلی یغشیلقلرنی قیلوغه مداومت قیلماق نیوش اولور . اگر بر آدمک اوشبو شرطلر تابلدیسه طهارت توزدکن نمازغه کرشمک درست اولدیغی کبی شوشی دورت تورلی اش گه رعایت قیلسه (مال و درجه دن اعراض ، تقلید و معصیتنی ترک قیلو) شول شرطلرنی رعایه سوکنده بر مرشد کاملنک درسینه کرمک و طریقت یولینه قدم قویمق ممکن اولور . (ایشته بوندن ، شیخ نیندای کماله صاحبی اولمق لازم ایدیکی فکر ایدلسون) .

عبدالقیوم بهمانی «جولیات» .



دل بیماریمی یارک کلام تلخی اینجتمز
دواسازک علاج تلخی اسباب شقادندر .

نزاعم یوق. ایکی اوچبوز جلدن عبارت کندینک
خصوصی کتبخانه سندن باشقه، کتبخانه لر کوررگه
موفق اولماش بر آدم ایله بتون آثار اسلامیه
خزینه سی اولان «لیپسخ» و «برلین» کتبخانه لرندن
استفاده اینمش و احتمال که اسلام مملکتینک
آرقلیسندن بوینه یوروب چپارغه و علماسندن
استفاده قیلورغه موفق اولمش آدمنک معلوماتری
برابر اولماز. لکن امام غزالی ترجمه سی حقنده
نمسه عالمنک سوزلری ده میزان اولماسه کرک.

امام غزالی ترجمه سینی یازدیغم وقت «اینسکلو-
پیدیچسکی اصلوار» لرغه ده کوز صالندی ایسه ده
نمسه عالمی طرفندن یازلمش سوزگه اوچرامادق،
بز آنی کورمادک وایشتمادک. کورمش اوله ایدک
اول وقتنده ده یازماز ایدک. امام غزالینک «المنقذ
عن الضلال» ده سویلامش سوزلرینی تاشلاب ده
آگا مخالفی اولان باشقه بر فکرنی قبول ایدرگه
ضرورت کورماز ایدک.

استاذینک: «یا فقیه!» دیدیکینه غزالینک
کیفی بوزولمقی ثابت ایسه بو حال شهرت سودیکینه
دگل بلکه استاذینک تکدیر صفتی ایله دیهش سوزندن
اثرلندیکینه دلیلدر.

نمسه عالمنک باشقه خبرلری قیلندن «استوی
علی العرش» مسئله سنده غزالینک زنجشری گه
مناسبتسز معامله قیلدیغی خبرینی ده بو کونه قدر
ایشندیکمز یوق ایدی.

امام غزالی «تربیه سزک» ایله صفتلنور اولسه
«تربیه لی» دیمک ایله کیملر صفتلنور، عجبا! «تهافت
الفلاسفه» استثنای قیلنور اولسه باشقه کتابلرنده شول
قدر نزاکت کورستلمشدرکه بونلرنی مطالعه ایتمش
ذاتلر اوشبو کونده ترکیا و مصر عالملری طرفندن
یازلمش اثرلردن فرق ایتمازلر.

سیاسی اشلرده و معاربیه وقتلرنده، شهرت
ایچون الوغ شیلر اجرا قیلنور ایسه ده هر بر واقعه نی
بوگا قیاس ایتمک جائز اولماز. انسانلرده «وجدان
عدابی» اسمنده بر حال وار، باشنه اوشبو نرسه

ترجمه حاللرنک فائده سی آرتقلقی، صوگ پیداغوغلر
طرفندن کشف ایدلمش نرسه لر جهل سندن اولماسه
کرک. کلپله دمنه، فاکهه الخلفاء و غیر بو کبی
اثرلردن مقصود، یالکیز حکایت اوفوتمق دگل بلکه
دخی ده بلیغ صورت ایله بوزوق و توزوک خلقلر
حقنده معلومات ویرمکدر.

اوشبو سببدن، غزالی ترجمه سینی یازمقلم
اصل مقصدمه خلاف دگل، بلکه بالعکس تمام موافقدر.
بنم مقصدمنک بر قسمی ایسه شهرتلی و بیوک آدملردن
اولدقلری حالده معاصرلری طرفندن تورلی طعنلر
ایله مبتلا اولمش، کوبمی آزمی فلاکت گه اوغرامش
اولدقلری حالده اوشبو حاللرینه صبر ایله مقابله
ایتمش جسارت ادبیه صاحب لرینی کوسترمک ایدی.
خیالی برکیه سه نی ده بو طرزده کوسترمک ممکندر،
فقط باشقه لر ایچون بونک تاثیری اولماز. مصیبتلی
آدملرنی اوزلری قیلندن حقیقی صورتده مصیبتلی
اولان کیسه لرینی کورمکدن باشقه شی تسلیه ایتماز.
(۲) بوریس غادونوفنک ترجمه حالینی روسلر
کوب مرتبه لر یازوب افکار عمومی قبول ایلمش
بر حال گه کتورمشلردر. ایشته بونک حقنده میزان،
اوشبو افکار عمومی قبول ایتمش شی اولوب پوشکین،
راژدیستوینسکی تاریخلری افراط و تفریط اولمق
ایله حکم قیلنمش ایسه اوشبو افکار عمومی قبول
ایتمش اولان مرتبه گه نسبت ایله حکم قیلنمشدر.
لکن بنم طرفندن ترتیب ایدلمش امام غزالی ترجمه
سنده افراطلق یا که تفریطلق نه کبی ترجمه حال
کتابلرینه نسبت ایله در؟ بونک میزانی نه شیدر؟

درست، بن امام غزالی حقنده اولان ابن
تیمیه ردیه لرینی، حافظ ابن صلاح شهادتنی و ابوبکر
طراطوشی طعنینی یازمادم. فقط بو شیلر طرفدارلق
قصدی ایله دگل بلکه رساله نک اوزنلغندن احتیاط
ایچون. بونلر برابرنده هم بر قدر مدحیه لرینی ده
حذف ایتدم.

امام غزالی ترجمه سینی بیلیمک طوغروسنده
نمسه عالمنک بندن کوب مرتبه اوستون اوله چقنده

آلنسه شونی کوزگه مادی روشده کورسته لر .
 نرسیم، آمریکا مکتبده الگ مهم اورن طونادر .
 رسمی گل طبیعتدن پاکه کوز آلدنده کورنگان
 نرسه لردن آلالر و الگ الکی سبقردوق بویاو
 ایله رسمگه اویره نلر . آله موده ل قویوب شونی
 نرسیم عادتی یوقدر . «بویز» نڭ سوزینه کوره :
 آمریقادغی الگ زور و مشهور تعلیم پروفیسوری
 «ده و هی» در . ده و هی حاضرگی آمریقا مکتبینه
 روحن بویله تصویر ایته : «الک شا کردلرگه «اوفوا»
 دیلر ایدی . حاضر «اوفوده آکلا» دی باشلایلر .
 آمریقا مکتبی ایسه اوفو، بل، ده بلدگان برنرسه
 کئی اشلهب تجربه کوره بار!» دیب ایته در .
 «بویز» نڭ سوزینه کوره : آمریقا مکتبی ملی
 ترقی گه چیکدن طش باردن ایته در . چونکه شا کرد
 نی بر فاعده گه تابع بولو، کئی امرن کوتو کئی
 نرسه لردن صاقلاب آنی هر وقت اشلکی و تشبیکه
 دائل ایته . آمریقا شا کردی گل اشلهب ، آلدنده
 اوچراغان هر بر مشقتنی اوزی جیکارگه طریشوب
 اویره نده سعی و عملده راحت تابا باشلی . آنڭ
 زور سعادتنی - طریشو آرفاسنده موفقیت بولا .
 بونده بالا ، مکتب بوسا غاسن برنچی آتلاغاندن
 باشلاب دارالفنون بترگانچه گل عملگه قویولا ، معیشت
 ده فائده کیتره طورغان نرسه نی ئزلی . «سعادتنی
 و بایلغنی هر کم اوز اجتهادی ایله نابارغه تیرشلی»
 دیب اوسه . شونڭ آرقه سنده بونلر بیک طرش
 بولوب بر کرشکان اشلرینڭ غایه ترقیسینه ایرشمی
 فالیلر .

آمریقانلر اوز مکتبلری حقنده آوروپا اصول
 تعلیم اربابندن مدح ایشتکان صایون مکتبلرن دخی
 ده آله یباررگه طریشه لر . آنلر آمریقا مکتبی بیک
 کوب طوغریلرده آوروپادن شهبه سز آرتق ایکان
 بلسه لرده ، آوروپا مکتبلری نڭ حالینی دائما اویره -
 نوب ، آنده غی هر بر اصلاحاتی کوزه توب طوره لر .
 چیت مملکتلرده مکاتب و معارف نڭ درجه سی نیندی

واقع اولان کیمسه ، شهرت فلان هیچ خاطرینه کلاما -
 دیکی حالده سلیمان پادشاه لغنی ده تاشلار ، روکفیلر
 بایلغندن ده قاچار . ابراهیم بن ادهم وغیرلر اوشبو
 قیلدن آدملر در . ایشته «حقیقت» دبه بیایدیکمز
 شیلر بوندن عبارتدر .

«امام غزالی» رساله سینڭ آخرنده اولان دعو -
 تمزگه اجابت ایدوب اثر مزنی انتقاد ایندیکی ایچون
 ع . سویندک آفندی گه تشکر اینمکده مز .



علم یولنده ملتارنڭ اتقاقی .

(۱۳نجی عددن ما بعد)

بلجیقده عالی صناعت مکتبینه مدیری «بویز»
 اوز حکومتی نڭ امری ایله آمریقادغی اصول تعلیم
 و تربیه نی اویره نور ایچون آنده باروب اوزاق یلر
 قالغان ایدی . اول آندن فاینتقاچ آمریقا مکتبی
 حقنده فوق العاده بیوک و قیمتدار بر اثر - تحقیقات
 یازدی . «بویز» آمریقا مکتبی حقده دیه در : «آمریقا
 مکتبی باشندن آباق بر نیکزگه قورلغان : بالاغه
 هر نرسه نی سوز بلن نوگل، اش و مثال ایله اویره تورگه ،
 معنوی گنه فنلرنی بیله مادی ایتوب کورساتور
 گه و کوز آلدینه کیتروب آکلانورغه طریشه لر .
 بویز بوکا بویله بر مثال کیتره : بر وقت بر مکتبده
 ادبیات درسندره مشهور انگلیز رومانستلرندن
 «والتر اسقوت» نڭ بر روماننده سویله نگان ایسکی
 زمان بارونلرینڭ معیشتی حقده تدقیقات یاصالغان .
 معلم بو حقده مکمل معلومات بیره . آندن سوڭ
 کرگان رسم معلمی طورده ده شول بارونلر نڭ
 سراینڭ رسمن صزدره ، شوکا اویره ته ؛ هیکل تراشلق
 معلمی ایسه آنلر نڭ معیشتلرینه دائر ، طاشدن
 هیکلر یونارغه پاکه بیتوندن ئه وه له ب یاصارغه
 اویره ته . یعنی خالص تاریخی و ادبی بر اثر قولغه

ایدیکنی آمریقانلر قدر تیکشروب طور وچیلر بو-
قدر. مثلا بونده شوندی عادت بار :

معلم هر ۶ یل اوفوتقاچ ده بدنچیسنده خدمت
ایتمیگنه زالونیه آلادر. بویل آکا چیت مملکتلرگه
یوروب اوفتو اصوللرینی تیکشور و معلوماتن کو-
بهیتورگه ممکن بولسون دیب بیر یلدر .

اصول تربیه و تعلیم اربانه چیت مملکتلرده
اوفتو اصوللرینی تیکشور نه قدر زور فائده ار
کیتسه، شبهه سز، معلم لك که حاضرلن وچیلر ایچون
ده شوندیوق اثر فالدره در. شونک ایچون غربی
آوروا حکومتلرنده صوگفی بللرده دارالمعلمین تمام
ایتکان یگنلرنی چینکه آلوب کیتوب باشقه مملکت
مکتبلرنده اوفتو روشلرن کورساتوب یورو عادت
اورنلاشدی. بو حال بردن معلومات آرتدره، ایکنهی
دن کوکل آچا، اوچنچیدن چیت برلر کوروچیلر
عادته اوز احتراملرن صافلاوچی بولالر. بو روشه
یوروب فایتیچیلر: « اوز مملکتکنده آراچا چینکه
کیتوب چیت هوا ایسنه و، چیت معیشتنی کوروقدر
کوکلگه راحت نرسه یوقدر؛ یول تاثیراتی قدر باشغه
یاکا فکرلر کرتکان نرسه آز بولور. چیتلرنک حالن
تیکشروب سرلرن چیشه رگه طریشو هم آنی اوزکنکی
ایله چاغشدر وکشینک کشیلگن اکمال اینه در» دیلر.
آوروا شا کردلرنک سیاحتکه هوس بیک شهب .

منه شوندی مثاللر کورلگالی: فرانسیهده «ؤارزی»
دارالمعلمینینک بر صنف شا کردلری سیاحتکه کیتهرگه
اتفاقلاشانلر. اوچ یل بوینچه اوزاره آچه جیوشقانلر.
هر آتنا هر شا کرد ۲۰ تین بیره بارغان. اوچ یل
بولغاچ بو آچه شافتی اوسسهده بیلگولی سیاحتکه
یتهرک بولماغان. بو واقعهنی بلو ایله معارف ناظری
بونلرغه خزینهدن بر آز صوما تخصیص ایتکان؛ مکتب
ادارهسی بر آز بیرگان، خیرات اهلی ده یاردملا-
شکانلر؛ پاراخود و تیمر بوللر یارتی یا که چیرک بهاغه
بورتورگه وعده قیلغانلر. شولای ایتوب بو شا کرد
لرزور صوما ایله ودارالمعلمین مدیرن یانلرینه آلوب
اسویچه رگه کیتکانلر، آندهغی دارالمعلمین و ابتدائی

مکتبلرنی تفتیشله گانلر .

هر شا کرد اوزینه بر خاطره دفتری طوتوب
قزق و اهمیتلی طابقان هر بر نرسه نی شونده یازا
بارغان. صوگره مدیر بودفتلرنی جیوب مهم اورنلرن
باصدروب چغارمشدر. منه بوندن کوریلهدرکه:
فرانسیهده شا کرد و معلم سیاحتلرینه شا کرد، حکومت
و خلق طرفندن نه قدر اهمیت بیریلهدر. بو سی-
حتلر، باخصوص آنک آتچونلری باصیلو شا کردلرنک
فکرلری آچیلوغه سبب بولا .

مذکور شا کردلر اسویچه رگه « لوزاننا »
دارالمعلمینی حقنده منه نهار یازالر: بو بیک زور
دارالمعلمین معلملر، معلملر و باغچه فاراچی قزلر
یتشدره طورغان اوچ شعبه دن عبارت. بونلرنی برگه
قوشو بردن راسخودنی آزایتا، ایکنچیدن علم و هنرنی
بر برگه جیو اوزی کشینک خبردارلغی کوبه یوگه
خدمت اینه در.

بونده ایدهنلر بالتراب طورغان پارکیت. پارتیه
لر فوق العاده مکمل بولوب هر بر نورلی مشغولیتنک
اوزینه مخصوص شکلده قویولا طورغان اوزگارشی
یعنی بر برینه یالغاناغنه طورغان آیرم طاقتلردن
عبارت. بونده قول هنری بیک باخشی اصولغه قو-
یولغان. مکتبکه کرگان هر شا کردگه قول هنری
ایچون کرکلی همه قوراللر بیریل. بونلر دائیبا آنیقی
بولالر؛ شا کرد چاغنه بوش بولدیسسه نلهسه نیندی
هنر ایله مشغول بولا آلادر. باغچه فارا وچیلر -
بالارغه مخصوص باغچه فارا وچیلر بولوب الک برنچی
معلمه و مریبه لردر. بونلر مکمل ریشده باغچه چیلقدن
باشقه ۵-۱۲ باشلی بالالرنی نیچک تربیه قیلورغه،
نیندی اوینلر اویره تورگه، همه سن بلب چغالر.

بو مکتبه حفظ صحتکه رعایه شول قدر شهب
درکه: صونی صاوندن اچرو یوقدر. بلکه مخصوص،
اوستکه شالتراب کوناریلوب طورغان صاب صالغن
و طونق چیشمه لردن طوغری اچرلر.

دخی بر تفصیلات: شا کردلر معلم و باشقه
کشیکه جواب بیرگانده قوللرن آله طوتمیلر، آرقا

اولارق «شاگرد آلبىشىو» اصولى طوغدى. بو مسئلهنى اڭ الك فرانسىيەدە كوتارسەلدە آڭا اڭ كوب خدمت اينوچى شېھەسز گېرمانىيا ايمپراطورى ۋېلېھېلم در. بونڭ تەكلىفى ايله بو حەقە بېن المىل مەھەلدە ياصالدى.

۱۹۰۴ دە پارىژ و نيوپورق دارالفنونلىرى آرسىندە شاگرد آلبىشىو حەقەدە اتقاق نوزولدى. ۱۹۰۵ دە گېرمانىيا وانگلىترە آرسىندە شوندىيوق بىر مەقۇلە ياصالوب گېرمانىيا انگلىز مەكتىپلەرنە نەسە تلى مەلەملىرى، انگلىترە ايسە گېرمانىيا مەكتىپلەرنە انگلىز تلى مەلەملىرى يېبارىشە باشلادىلەر. بو مەلەملىرى نڭ بارغان مەلەملىرىنىڭكى مەكتىپلەرنىڭ خالى، پىروغرام و اصول تەلىمى ايله طائىشورغە حەقلىرى باردەر. آنلەر غە مەعارف نەزەرتلىرى نڭ ايشىكلىرى آچقىدر. فرانسىيە ايله گېرمانىيا آرسىندە شوندىيوق مەقۇلە بار. بو مەھەلدە گە كورە: ۱۹۰۵ دە فرانسىيە مەكتىپلەرنە ۵۸ گېرمانىيالى مەلەم و مەلەم، انگلىز مەكتىپلەرنە ۱۴ فرانسوز مەلەم و مەلەمىسى بارايدى. ۱۹۰۷ دە گېرمانىيا مەكتىپلەرنىڭكى مەلەملىرى نڭ ۴۵ سى فرانسىيە مەمۇرى بولدى.

فرانسىيە مەلەملىرى نڭ جەمئىيىتى پارىژدە گېرمانىيالى مەلەملىرىگە مەخسۇس بىك آرزانلى، لىكن حەقق صەھت و مەبىشەتكە موافق پائىسپونلەر بنا ايتىردى. پارىژ موزە خانەلىرى، تىبانلارنى چىتىدىن كىلگان مەلەملىرىگە بۇرى كوب الگوتلەر بېرەلەر.

آوروپالىلەر مەلەملىرى آلبىشىو غە غەنە فەناعت ايتىمىچە شاگردلەردە آلبىشىا باشلادىلەر. باشلاب ۱۹۰۳ دە پارىژدە «بېن المىل بالالار آلبىشىو» جەمئىيىتى آچىلوب بو مسئلهنى كوتارگان ايدى. بوندىن مەقسەد بالالار نڭ چىت مەلەكت تىل و مەبىشەتنى ياخشى اوبىرەنۇوينە سەبب بولمۇق ايدى. جەمئىيەت بىر مەلت بالالارن جىيادە مەبىن مەتدە ايكىنچى مەلت عائلەلەرنە ايلتوب بىرۇب تەربىيەلەتە. جەمئىيەت بونى كوبرەك بالا (شاگرد) لرنىڭ تەعطىل و قىتلەندە اجرا ايتەدر.

جەمئىيەتكە كوبرەك نەسە و فرانسوزلەر بالا طە.

لەرنە طابا سوزالەر: بونڭ آرقاسىندە سولش يوللارنى ايرىكن قالا، سوبلەشۇ - كوكرەككە و اوبكەگە فال. ئەدەلى بولادەر.

«ۋارزى» شاگردلەرنىڭ جەنۇدە «ابو تەربىيە سى» مەكتىپى بىك ايسلەرى كىتىكان. بو مەكتىپ قىز لەرغە، ابو نەرسەلەرن بىلو، ياخشى تەرتىب ايتو، آش حاضرلەو، اچكى و طىشى كىوملەر تىگو و امثالى خوجە خانۇنلەرغە كركلى مەمە نەرنى مەكل اوبىرەتە؛ صافلىق، تەرتىب، پاكلىك و اشسز طورا آلماو طىبەت لەرن بېرە؛ اوسنەوبىنە باشقە مەمە فەنلەرنىڭ مەبادىسەن بىلدەردەر. بو مەكتىپدە بوش اوقۇتالەر، بونۇدە ايتىدائى مەكتىپنىڭ ۶ صەنفن ياخشى بىرگان قىزلەر آلىنالەر. مەكتىپدە ايكى يىل اوقىلەر.

قىزلەر بو مەكتىپنى تەمام ايتىكەچ، قىزلەر گېمەنازىيە سىنىڭ ۴ نەچى صەنفىنە امتەئانسز آلىنالەر. يا ايسە شولوق مەكتىپدە يەنە بىر يىل قالوب تىگو، مودا نەرسە لرى حاضرلەو، چىگوكبى نەزەرنىڭ بىررسەن اوبىرەنۇب شونىڭ مەخسۇسى بولالەر. مەكتىپنىڭ اچى زىنتى و نەزەركە - باراغى كوبلىك ايله ايسىنى كىتەرەدر. مىثلا كىر اوتوكلەرگە مەخسۇس زور زاللىرى بار؛ بو مەكتىپدە يازو ماشىنەلەرنە يازارغەدە اوبىرەتەلەر.

اوز و طەندە مەكتىپ تەمام ايتىكان يىگىنلەرنى اكەمال تەحصىل اىچون چىتەكە يىبارو بىك ايسكى عادت بولسەدە، بونى بىر مودا خالىنە كرتو كوبدىن توكل باشلاندى. خەلقنە غەلمنى كىنات كوتاررگە طرىشۇچى حەكومەتلەر بو اصولغە بىك ائەتقادىلەر. فرانسىيەدە بونىڭ اىچون مەخسۇس استىپىندىلەر بار. كەچكەنە گەنە پورتكىز حەكومىتى بىلە گېرمانىيا، اسوچەرە، بىلجىقا، انگلىترە و فرانسىيە مەكتىپلەرنە اكەمال تەحصىل اىچون كىشى يىباروب بىلغە ۵۰۰ مڭ فرانىق (۱۹۰ مڭ سوملاب) طوتادەر. بو آدملەر پىروفىسور، مەلەم و شاگردلەر آرسىندەن صابىلانالەر. استىپىندىلەرنىڭ اوجدىن بىرسى دارالمەلەمىن بىرگانلەرگە بىر بىلەدر.

مەعارفى آلفە كىتىكان مەلەلەرنىڭ نەزەرى چىتەكە شاگرد و مەلەم يىباررگە مەتتاج بولۇنڭ نەتىجەسى

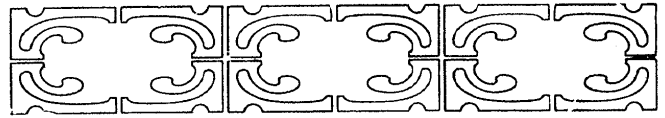
دینی اواور ایدی. اما صوڭ مجلسلر، دین اساسینه عائد دگل بلسکه دیننی نشر اینتک کیفیتلرینه، طریقلرینه عائد اولدیغندن صرف دنیوی مجلسلردن همده صرف سیاست آدملرینه تقلید ایتمکدن عبارتدر. اوشبو ییل و اوشبو کونلرده ایکی اورنک میسبو-نیرلر مجلسلری بولوب اوتدی. بونلرنڭ بری روسیه میسیونیرلرینڭ «قزان» شهرنده اولان مجلسلری و ایکنچیسى ده بتون دنیا میسیونیرلری طرفندن انتخاب ایدلمش مرخصلر (دیپوتاتلر) نڭ انگلتره ده «ادیمبورغ» شهرنده اولان مجلسلریدر.

اوشبو مجلسلرنڭ اوله چغنی ایشتمدیکلرینه، باشقه دینده اولان خلقلر خصوصاً مسلمانلر هیچ تعجب ایتمامشلردر. زیرا هر کیم اوز دینینه محبت فیلورغه، باشقه لرغه جبر و حققرینه تعرض ایتمامک شرطی ایل نشر فیلورغه نیوشلی (بو حقندن گرچه نظام بوینچه کوب اورندهغی مسلمانلر ممنوع اولسه لرده!). فقط بو مجلسلرنڭ مذاکره ایتمش شیملری و ویرمش قرارلری اعلان اولندیغندن صوڭ هر کیم حیران اولسه کړک.

مختلفی مساکلرده اولان جریدهلر خبرینه کوره «ادیمبورغ» جمعیتنده ۱۲۰۰ قدر روحانی عالم اولمش، انگلتره قرالی ایله آمریقانڭ سابق رئیس جمهورى روزوئهلت طرفندن، اوشبو جمعیتنى احترام و تبریک ایدوب تبلیغرام و مکتوبلر کلمشدر.

«بتون دنیاغه نیچوک قیلوب خرستیانلق نشر ایدرگه و بو طوغروده نه کبی تدبیرلر قیلورغه؟» ایشته «ادیمبورغ» مجلسینڭ بتون مذاکره سی اوشبوندن عبارت اولمش ایسه ده هر مبتدانڭ خبری و هر بر ضمیرنڭ قاینچق بری اسلام دینی اولمشدر. شویله که بو مجلسنى خرستیانلق نشر ایتمکدن زیاده اسلام دینن دنیا یوزندن بترمک حقنده اولدی دیپولسه جائزدر. «قیصر اشینی قیصرغه و یروب اوز اشکز ایله مشغول اولسکز، اولڭ یا کافارکزه صوغو چیلرغه صول یا کافلرکرنی ویرکز!» مضموننڭ فرمانلر ویرمش، رحمت و شفقت همده عفو ایله مبعوث اولمش ذاتنڭ

بشهرلر. بوغنه آز کبی، آوروپادهغی تعلیم اربابی نڭ تشبثی ایله نورلی مکنبلر آره سنده مکاتبه و مخابره باشلاندى. بوش نڭ باشنده «له پسیخ» فالاسنڭغی «شاگردلرنڭ مکاتبه بیوروسی» طوره در. بو بیورونڭ حسابنه کوره: شاگردلر و مکتب اداره لری آره سنده مناسبت و مخابره بیک آرنادر. ۱۸۹۷ده گنه آچلغان بو بیورو واسطه سیله ۱۹۰۶نچی یلده گیرمانیانڭ ایرلرگه مخصوص ۲۹۴، قزلرغه مخصوص ۱۶۰، فرانسیه نڭ ۳۳۰، شمالی آمریقانڭ ۱۷۳، انگلتره نڭ ۶۷، آوستریانڭ ۳۵، همه سی ۱۰۷۲ مکتب اداره لری هم شاگردلری اوز آره دائمی مخابره ده بولنغانلر. مترجمی ع. ف.



میسونیولر جمعیتلری.

I

«ادیمبورغ» مجلسی.

دنیاده سیاسی بر مشکلک ظهور ایدر اولسه فرنک سیاسیلری اوشبو خصوصه جمعیت توزوب مذاکره قیلورلر، کوب آدملرنڭ فکرندن بر خلاصه چیقاروب شونڭ سایه سنده، حتی عالمنی قایناتوب طوره مده اولان مشکل اشلرنی بر طرف قیلورغه ده موفق اولورلر.

اوزلرینڭ خرستیانلق نشر ایتمک طوغروسنده فارشولرینه چیقمش مشکلکلرنی قایغرتورغه، درد لرینه دربان تابار ایچون، سیاسی آدملر قیلیندن خرستیان روحانیلری هم جمعیتلر توزوب مذاکره قیلوق عادتنی صوڭ وقتلرده میدانغه قویدیبلر.

درست، خرستیانلرده روحانیلرنڭ جمعیتلری ایسکی زمانلرده ده وار ایدی و بو جمعیتلرگه کوب آدملر قاتشور ایدی. فقط ایسکی زمانده اولان جمعیتلر، دین اساسلری حقنده اولدیغندن صرف

امتاری اولمق دعواسنده اولان چوق کیمسه ار حتی حکومت کو چلری ایله میدان غه چیقمنی خرسیتیانلق ایچون تجویز کورمشلردر.

روسیده بر قاچ بیگلر ایله جانلر، مقدم عصر لرده اولان حکومتلرنک جبرلری و اوزلرینک ده بوندن خبرسزلیکلری سببندن اسملری خرسیتیان دفترینه یازلوب طورمشلر، لکن همیشه ده اسلام دیننی طوتمشلردر. صوڭ مانقیستلر سببندن بو ذاتلر اوزلرینی رسمی صورتده اسلام دفترینه قید ایندررگه نائل اولدیلر. ایشته بونی کوردیکلرنده میسیونیرلر و اویلاه! قوباردیلر، کوکلر یبرلوب توشدیکی وقتده صبرلی آدملر قیلانماز آه و فغانلرینی بولوتلرغه کو - تاردیلر. غزتهلری بر بر کیمسه نك اسلام دفترینه قید ایدلمکنی بیشار و اونار مرتبه یازدیلر. حالبوکه بونده خرسیتیانلقدن مسلمانلقغه چیغو یوق، بلکه بو اش، غیر رسمی صورتده مسلمان اولوب یاشامکده اولان کیمسه لرنک رسمی صورتده مسلمان اولمقلرندن غنه عبارتدر. یوفسه بونلرنک کلیسه ایله علاقلری صوڭ وقتده ده ایلك وقتده ده اولمامشدر.

اوشبو قیلندن «ادیمبورغ» جمعیتی ده آفریقا حقنده و اویلاه! کوتارمشدر. جمعیت فکرینه کوره بر قاچ ییللردن بیرلی مسلمانلرنک اوفورغه کرشدیکلری وهر یرده مکتبلر آچلوب طوردقلری، اوشبو سببندن مسلمانلرنک اویاندقلری، هنر و صناعت اوگرنوب اوز استقباللرینی تأمین قیلورغه کرشدیکلری، خرسیتیانلق نشرینه اولان مانعلرنک الڭ قوتلیسندن ایمش. خصوصا آفریقاده مسلمانلق آرتوب قوت کسب اینمکده اولدیغنی حکومتلرنک حسیات دینیه لرینی فوزغانورلق روشک اثرلی قیلوب سویلامشلردر. اوزون مذاکره لر صوڭکنده «ادیمبورغ» جمعیتی اوشبو اشلرگه فرار و برمشدر:

(۱) بوندن صوڭ خرسیتیانلق نشر اینک وخصوصا اسلاملرینی نصرانیت که کرتک حقنده ایسکی اصوللرینی تاشلاب بالکل یاکی نظاملر ایله حرکت ایدلنسون. (۲) سودان قطعسندده اولان حکومت مأمورلری،

میسیونیرلرگه یاردم ویرمک حقنده نظام جهتندن مجبور اولمقلرینی حکومتلردن طلب قیلنسون.

(۳) اولگی وقتلرغه نسبت ایله خاتون میسیونیرلر نیرلرنک صانلری کوب طوتلسون، بونلرغه ایسه مسلمانلرنک عائلهلری حاجت اوله چق علملر و هنرلر اوگرتلسون تاکه اوزلری هنرسز و علمسز اولان مسلمان عائلهلری اوشبو میسیونیر خاتونلرینی اوی ایچلرینه کرتورگه مجبور اولسونلر.

(۴) میسیونیرلر هر تورلی یاکی فنلرینی مکمل بیلسونلر خصوصا طب علمنده مهارت کسب اینسونلر. خلقلر اوزلرینی خسته لیکلردن قورتولروچیلرغه محبت باغلادقلرندن، طب علمی طوغروسندده اولان هنرلری سببندن اسلام عائلهلری بونارغه محبت اینسونلر.

میسیونیرلرک طوغروسندده خرسیتیانلر طرفندن صرف ایدلمش آنچلر، اگرده علم و هنر هم اخلاق ایچون و انسانلر آراسنده ظلم و وحشتنی بترمک یولینه صرف ایدلمش اولسه ایدی، اوغریلق و اولدر-مک، ایسرتکچ و یالان شهادت، فحش و سفاقت کبی شیلرنک حتی اسملری اولسون فالمامش اولور ایدی. فقط نه حکمتدر؟ انسانلر اوزلرینک فکرلرینی، ذهن و عقللرینی، کوچ و ماللرینی بو کبی فائده لی شیلرگه صرف ایدرگه موفق اولمامشلر بلکه هنوز بر برینی سانچوب رنجنوب طورمق یولندن آیریله آلمامشلردر. مسلمانلرنک دینی بر جمعیتلری و بر دین تاراتوچیلری و دین تاراتاچق آدملر یتشدررگه بر مکتبلری یوفدر. بلکه آنار هر بر مملکتده، اوز آرالرنده تالاشوب صوغشوب بر بری اوستندن دانوس قیلوب، دین اسمندن کفر ایله حکم ایدشوب طورلر. اگرده آرالرندن بری چیقوب ده: «اسلام دینی رسول اکرم و اصحاب کرام عصرنده اولدیغنی حالگه فایتوب آرامزده اولان مذهب افتراقلری بتسون، مسلک نزاعلری فالماسون!» دیبور اولسه آکا سنهار جزاسی و بره چکلردر. ایشته حال بویله ایکان، باشقلر جمعیتلر ترتیب اینلر و مسلمانلر ضررلرینه رسمی

كوره اوفوتو بازدر و اشلرنده مذكور احساسلرينه مخالف نرسه لر آنلرنى يالقدر، همت و عزيمتلرين ضعيفلنديره در. شونك ايچون الفبا كتابلرى بالالرنك آكلارينه و حاللرينه مناسب ايك چينگل و نورلى موضوعلرده بولوب اوقو، يازو و بلوگه رغبتلرين آرتدرا طورغان ترتيبده بولورغه تيوشليدير. لكن الفبا كتابلرين بولاي ترتيب ايتو، هر كم ايچون ده ايك چين اش بولغانغه ياوروبا خلقى بو بابده نورلى بوللرغه كيتوب بالالرنك حاللرينه مناسب و مقصودغه ايك تيز ايرشدر و چي ياكما ياكما ترتيبلر كشف ايتد. يار و ايتهلر بوكارچه ياوروبا مکتبلرنده خصوصاً گيرمانيا ده طوتولا طورغان ترتيبلرنك ايك گوزلى، اوقو، يازو، آكلو، سويلو، فكر آچونى بر بولى اوگرته بارغان ترتيبده گى الفبا كتابلريدر. باشدانوق شوندى كتابلردن اوقو يازو اوگره نگانگه آنلرنك بالالرى كلمه و جمله لرنى اوقورغه و يازارغه و فكر سويله رگه فادر بولوب عقللرى كيتايگان، خياللرى نوزه لگان، معنا ترتيب ايتوگه اوستارغان، كوزلرى قولقلرى آچلغان حالده مکتبن چغالر. مين مذكور ترتيبده گى كتابلردن اوقونقان يير لرينه تكرر يوروب بالالرده گى گوزل نتيجه لرين كورگانم ايچون بزنگ مسلمان بالالرينى ده بو بابده كوزسلك و قولاقسزلق، تلسزلك و فكرسزلك باز لرندين چغارو نيتى ايله آنلرنك ترتيبلرى حقتده بر آز سويليه چكمن. موافق كورلسه آلنور بولماسه فكرلرنى فوزغاتقان بولورمن.

الفبا كتابي اوچ نيگزگه بنا ايتولورگه تيوشليدير.

برنچى نيگز - اول حرفلر اوزلريگنه، صوكره حركتلر برلن و صوكره حركت حرفيه (ا، و، ي، ه) برلن بيان اولنقى كيرك. حركتلر بيان اولنغانده جميع حرف اوزره بيان اولنقى لازم ايماز بلكه بعض حرفلر برلنكنه بيان اولنسه ده يارار. كيرك بولسه معلم افندى قالغان حرفلر اوزره تاقنارغه يازدروب اوقونوب نوزين ايتار، نيچك يوفاريدده سويله نگان

صورتده فرارلر و يره لر، اسلام ديننى نوقتاتور ايچون حكومتلرگه راجعت قبله لرده هميشه مسلمانلرغه «متعصب» و «فاناتيقي» اسملرينى احسان ايتهلر و اوز يوللرنك بيوك كيسكه ايدوب آنلرنى كوره لر.

اگرده مسلمانلر، كچوك اولسه ده جمعيتلر نوزوسه لر و شونلر اجتهادى ايله دين نارانوچى آدملر بيشدره چك مکتبلر آچسه لر، شاگردلرينى آفريقا و چين ايچلرينه نارانوزغه باشلاسه لر اول وقتده مسلمانلرنك نصيبى نه اوله چقدر؟

اوشبو سؤالنك جوابنده: «اول وقت، كيك يير يوزى مسلمانلرغه تار اوله چق!» ديويچيلر كوب اولور. فقط فرنكلرنك عادت و طبيعتلرينى درس قيلمش كيمسه لر، مذكور جوابنى ويررگه آشقمازلر. زيرا آنلر بيلورلر كه فرنكلرده بتون حركتلرنك محورلرى هنر ايله كوچدن عبارتدر. آنلر، نه قدر كوب اولسه لرده اولسونلر هنرسز و جاهل قوملرنى صالوق صغر قيلوب طورلر و بو مظلوملرنى هر وقت ظالم قيلوب كوسترلر. بونك خلافچه، نه قدر آز بر قوم اولسون هنرلى و علملى اولور ايسه فى الحال آنك تيره سنده قويرق بوناب يورلر. مسلمانلرنك بوكونكى قباحتلرى نادانلقلرى ايله هنرسزلكلرندين باشقه دكلدر. قران جمعيتى حقتده كله چكده يازلنور.



زيبوچى

پيداغوغيا.

الفبا ياكه تهجه كتابي

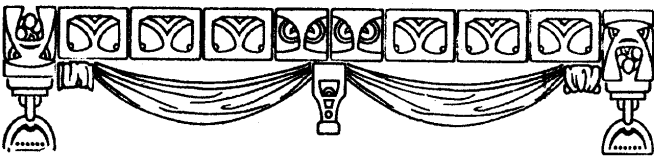
بالار اول مکتبگه كورگان چافلرنده آنا آنا لرينك يومشاق معامل و يالنولرينه ايك يافن حالده بولوب هر اشلرنده حر و كوب حركتگه اياالشكانگه

اسلوبين و معناسين آڭلاشمى قالوغه سبب بولادر .
برسى فچقرب اوقوغانده بالالرنڭ باشقه لرىك فچقرمى
غنه بردن برگه اوقى باررلىر . اوقوب بترگاچ بالالر
برلن معناسى حقه سويله شور ، بات سوزلرنى مرادف
لرى برلن تفسير اينوب آچار (شرح بابنده غى
كلام غه مراجعت) . مطالعه كتابنده كوركام اوقورغه
اوگره توده مقصود بولغانغه معلم ، اول قطعه نى آقرو
ناق برلن بالالرغه تمام ايشتدروب ، سوز و حرف
لرنى آيروب اوزى اوقور ، صوگره بالالرنى ده شولاي
اوقورغه قوشار . چونكه معلملرنڭ بولاي اوقوى و
اوقوتوى بالالرنڭ قولالمر بن و نللمر بن گوزل فرال-
ت گه نمرين و تعويد ايتهدر .

شولوق قطعه نى صنفى نايقتاسينه ياكه ناش نايقتا
لرغه املا طريقتنه يازولرينه ياكه اويلرنك كوچرب
يازوغه موضوع ايتهرگه ده يارار .

بولاي اوقوتو ، آڭلاب اوقورغه عادتلنوگه ،
حافظه لرنڭ كينكاپويينه و هر نرسه حقدنه تفكر
و بحث گه و يازارغه عادتلنوگه سبب بولغانغه ايڭ
گوزل طريق برلن اوقوتو بولادر .

« احمدجان مصطفى » .



مراسله و محابره

اورسكى : - اسماعيل حقى « فروق » اسملى
اثرنده « جمادى » سوزينى دالنگ فتحه سى ايله مؤنث
صيف ايدىكن نصريح ايتيش . بوڭا كوره « جمادى
الاولى » و « جمادى الاخرى » ديه يازمق لازم
ايدى . حالبوكه بزم كاليندارلرزم ، غزته و مجله لرمز
بونى منكر اولارق « جمادى اول » و « جمادى
آخر » روشنده استعمال فيلورلر . ابرالبقاء اوزينڭ
« كليات » نام اثرنده : « اسماء الشهور كلها مذكرة

بولغان قطعه لردر كه مضمونى : حيوانلر ياكه جانسز
لر نلندن ياخود انسانلر ، خصوصا بالالر حالندن
حكابتلر - ياخود طبيعى ياكه احوال معيشنده كيركلى
صناعى نرسه لرنى وصف اولور .

قطعه لرنڭ موضوعى بالالر آڭلارلق جيكل ،
جمللرى قصه ، نزيىمى طبيعى و تركيبى تعقيد (چوا-
اچق) سز ، مفردانى عورت بولماغان ، بالالرنڭ عقل
و فكرلرينه حال و خياللرينه موافق بواق تپوشليدرو .
معلوماتى بديهيات بولسه ده بولسون ، چونكه زورلر
نڭ بديهيلرى بالالر اچون نظريلردرو . بونى صايلاو
ده ايڭ ضابط قاعده بودر كه : قطعه لربالالرنڭ احساس
و وجدانلرندن صادر بولغان كې چقارغه تپوشليدرو .
قطعه لرنڭ مغزا (حصه - حاصل) سى كشيلىرگه
كوركام قاتشو ، نفس نڭ مرتبه سمين صافلاو ، اهل
و وطنى ، حق و حقيقتنى سويو كې بالالرنڭ فكرن
و تركلك حاللرينه و انسانلر برلن معاملگه بصيرت
لر بن آرتدرا طورغان تجربيى نرسه لر ، ياخود سؤ
اخلاقدن قايتاروب كوركام خلقلر بن اوسدرو طورغان
ادبى نرسه لر بولورغه تپوشليدرو . اطاعتلى بالا برلن
اطاعتسز ، طرش برلن بالقوا ، تربيه لى برلن تربيه
سز بالالر آراسنده فرق حاصل اينو بو مغزالرنڭ
مثالليدرو .

بونده غى قطعه لرنڭ بعضيسى ، بالالر
حالينه موافق و جيكل برسماق بولمق هم گوزل صايولا
درو . بولاي بولغانده انار شعر برلن نشر آراسنده
غى آيرمالرنى بلوب شعردنده بر آز خبهدار بولغان
بولورلر .

قرئت اوگره تونڭ روشى بولاي بولور : معلم
افندى بالالرنڭ حالينه موافق بر قطعه نى مطالعه
كتابينڭ اولندنمى اورتاسندنمى آخردنمى بيلگولوب
برسينه فچقروب اوقورغه قوشار ، قطعه دن اقل تمام
برجملنى آڭلاب اوقوغاچ ايكنچى جملنى ايكنچيسينه
اوقوتور . شولاي ايتوب صنفنڭ جمل بالاسينه ياكه
كوبراگينه اوقوتوب چقارار . بر بالاغه جملنڭ
باشين ، ايكنچيسينه آخريىن اوقونماز ، بو سوزنڭ

مقلری بیلما دیکلرندن دگل بلکه کندی لسانلرینه اهمیت ویردیکلرنددر. ترکلنمش عرب سوزلرینی عربلر قییلندن استعمال لازم اولسه «جمادی» نی درست اوقوچی کیمسهلرده روسیه مملکتنده پک، آز تابلور. «جمادی» نی «جباری» وزنده استعمال قیلوچی کوب کورلمی.



کرهینه : - ۱۲ نچی عدد «شورا» ده «صراط مستقیم» دن کوچرلوب شیخ جمال الدین و محمد عبک لر حقنده یازلمش مقاله ننگ بیررنده : «ملت بولنک خدمت ایدوچیلر نی عربستانده - وهابی - ، ترکستانده فارماسون - ، عجمستانده - بابی - ، روسیه ده - دهری - و - مارق - لقی ایله نهمت فیلولر» دییولمش. کیمینه «فارماسون» سوزنی الک الک مرتبه اولرق «شورا» ده کوردم ، عمرم بوینچه ایشتدیکم یوق ایدی. بو نه کبی بر منهب اسمیدر؟ بو طوغرو ده تفصیل اوزرنده یازسه کز گوزل اولور ایدی .

بهرام بیک ترجمان دولتشایوف .

«شورا» : - فارماسون ، ایله ماسون ایکسی بر سوزدر. اصلده دنیاده اولان یورت و شهرلر بنا قیلوچیلر طرفندن تأسیس ایدلمش بر جمعیت اسمی اولوب تاریخلری ومختلف لسانلرده غزته و ژورناللری واردر. «فارماسون» معلومکز دگل ایسه شاید «ماسون» معلومکزدر. عینا یازمق قصدی ایله «صراط مستقیم» ننگ منکور کلمه لرینی اوزگارتماش ایدک. یوقسه «ترکستان» سوزندن مقصدی ده خصوصی بزم «ترکستان» مز دگل بلکه «ترکیا» دیمکدر.



قزان : - «جده» شهرنه افراط درجه ده اوزون اولان بر قبرگه ، آنامز حوا رضی الله عنها فبری ديه زیارت قیلدر دیلر . مزبوره ایسه اوشبو درجه ده اوزون بویلی اوله شمیدر؟

مسافر عبدالکریم الحسینی .

شورا : - حوا رضی الله عنها ننگ فبری و اوزونلغی اوشنداق جده ده آکا منسوب قبر حقنده بر شی

الاجمادی « دیمشدر . بزنگ محرر لرمننگ اوشبو کلمه نی منکر استعمال ایتمکلرینه سبب نه اولور ؟

عبدالله الهعادی .

«شورا» : - «جمادی» سوزیننگ مؤنث و معرفه ایدیکن اهل لغت امام فرادن نقل قیلوب شوکا رضالقی کوسترمشلردر . بناء علیه عربی تحریرلرده و عرب لغتی ایله اولان محاوره لرده شوکا خلاف اولرق استعمال ایتمک و یا که منصرف ایدوب او- قومق ، صفتلرنده تعریفسز اولرق ایراد ایتمک البته غلط اولور . لکن ترکلر بویله سوزلر نی عرب کلمه سی اولمق اعتباریله دگل بلکه دخیل سوز و ترکلنمش کلمه ایدوب استعمال قیلورلر و اوشبو سبیدن ترک لسانیننگ نحو و صرفلرینه تطبیق ایدوب استعمال قیلورلر . زیرا ترک سوزلرنده انصراف وغیر انصراف اولنمادیغندن عرب لغتنه خاص اولان نکتهلر نی رعایت قیلورغه مجبوریت یوقدر . اوشبو قییلدن «الحاج حسن» ديه چک اورنده «حاجی حسن» و حاجه خاتون ديه چک اورنده «حاجی خاتون» دییورلر . ندکیر و تأنیث علامتلرینه ، عرب لغتنه مخصوص اولان تعریفی علامتلرینه التفات ایتمازلر . هر بر اشانگان لسانلرده بو حال شوپله در . عربلرننگ «شهر ربیع الاول» ، «شهر ربیع الاخر» ، «شهر رمضان» کبی سوزلرندن «شهر» کلمه سینى توشروب سویلا- مکلری و یازمقلری ده اوشبو اصلغه مینیدر . یوقسه ترکی لسانمزه گرمش اولان عربی ، فارسی و روسی کلمه لر نی اصللرنده اولدیغی کبی استعمال لازم اولسه بو تقدیرده بزلرگه دورت بش توری لسانننگ نحو و صرفینی تحصیل ایتمک لازم کلدر . عربلر فارس ، روم ، قبط ، حبش ، ترک و باشقه قوملردن بیغمش کلمه لریننگ هر برینی اوزلرینه مال ایتدیکلری و هر برینی اوز قاعده لرینه کوره اشتقاق و تصرف ایلد- یکلری حالدده بزلر ، باشقه لردن گرمش لغتلر نی نیچون اوز مالمز و اوز لسانمزه قاعده سینه تابع ایتیمیه چکمز ؟ کالیندار صاحب لریننگ ، غزته و مجله محرر لریننگ «رمضان» ، «جمادی اول» و «جمادی آخر» یاز-

بر ژورنال چبقارلادر، شونده سزنگ مسئله گز کبی مسئله لرنی بازارغه مخصوص بر «باب الفتاوی» وار. ایشته سؤالگزنی زا کازنوی اوله رق شول ژور- نال غه بیارگز. اوزینگ اوستنه آلمش خدمتی اولد- یغندن هم ده دینی محکمه طرفندن چبقارلدیغی سببلی حل و حرمت حقنده جوابلر یازمق اوزینه مخصوص بر وظیفه حساب ایدلدیکندن سزنگ سؤالگزغه اثبات ایله اولسه ده، نفی ایله اولسه ده آچبق بر جواب ویرر.

◆◆

آلیکساندر ژا: - بو بیاغی «شورا» ننگ ۱ نچی ۲ نچی ۳ نچی عددلری بتدیکنی و تکرار باصلیه چقنی اداره اعلان ایتدی. حالبوکه پک کوب کیمسه لر ییل تمام اولدیغنده تمامنی آلوب توپلانا لر و کوبلری ده اوزلرینه کلمکده اولان عددلرنی دوست ایشلرینه تاراتوب اوزلری ایچون ییل آخرنه اداره دن توپلانتوب آلدلر لری ایدی. شونگ ایچون اوشبو حال گه تأسفی ایتدک، برر چاره سی کورلمازمی؟
فخرالاسلام عین الدین.

«شورا»: - ییل آخرینه قدر وقت بار، احتمال که برر تدبیر قیلنور.

◆◆

ایمانقول: - ۱۲ نچی عدد «شورا» ده «همتلی بالالر» سرلوجه سیله ایمانقول آولی حقنده یازلمش خبرنی بعض کیمسه لر بگا نسبت ویره لر. بو درست دگلدر. بن «شورا» اداره سینه بویله مضمونده هیچ بر وقت یازدیغم یوق. شونکله برابر مذکور خبر، درست ده دگلدر. ایمانقول بابای، مسقوا صوغشندن بر عصر قدر مقدم زمانده اولمش هم ده آکا ویر- لمش. بر ۲۰۰۰۰۰ دیساتینه دگل بلکه ۶۰۰۰۰ دیسا- تنه گنه در. اوشبو برده صوغش مکفاتی ایچون دگل بلکه اورنبورغ و اونا یوللرینگ مشقتلرنی کوتار- دیکی ایچون ویرلمشدر. کول گه شکر صالحق خبری بتونلای اصلسزدر.

«شورا»: - بوندی خبرلر هر وقت یالان اولسونلر.



اوقود یغمز خاطر مزده یوق. کتب سنه هم ده سیر و تاریخ کتابلرنده مذکور اولماش بر قبر حقنده نه کبی دلیل گه بنا قیلوب «حوا قبری» دیه حکم ایدلنور و بوکا کیملر اشانور؟

◆◆

چیلایی: - بورچ صاحب لری، یتیم لر گه فائده اولسون ایچون میراث مالنده اولان آلاچقلرینی صوم باشینه بر قدر کیمتوب آلدقلری حالده رسمی صورتک تصدیق ایدلمش و صیلرنگ، مذکور میراث مالنده اولان اوز آلاچقلرینی بلکه صوم باشینه صوم ایدوب آلدقلری حلال اولورمی؟ عبدالخالق مولودوف.

شورا: - مقصودگز اگرده بر محکمه گه شهادت نامه (فتوی صورتی) تابشرمق اولسه اورنبورغ دو- خاونوی صوبرانیه غه مراجعت ایتوگز. بو اطرافده اولان مسلمانلر حقنک مذکور محکمه دن ویرلمش شهادت نامه غنه معتبر اولوب باشقه سینگ باراقی ایله یوقلغی بر درجه ده در. اگرده مقصودگز بالکگز بو طوغرو ده اولان حکم شرعینی بیلک اولسه بونی «چیلایی» ده اولان هر بر ملا بیان قیله آلور، شونلردن صوررسز.

◆◆

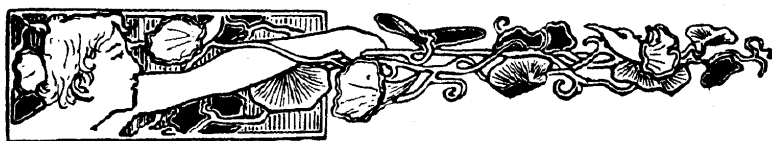
زایسان: - ویره چگی کوب اوله طور وب خلقدن آنچه صوراشوب حج ایتمش کیمسه دن حج فرضی توشارمی؟ بزنک بو برده اوشبو طوغروده سوز کوب. م. عابدوف.

«شورا»: - فرض توشمک، رکن و شرطلرنی یرینه کنورمکدن عبارتدر. شونگ ایچون معلوم وجه ایله عمل قیلوچی حقنده «فرض توشمادی» دیبورگه یول یوق. لکن حج گه وارمق ایچون صوراشوب بورمک درست بر اشمیدر؟ ایشته مسئله بونده در.

◆◆

بورای: - بزم اسلام شریعتنر گه کوره فوطو- خراف ایله کسب ایتمک و رسام اولمق درستیدر؟ مبارکجان امیروف.

«شورا»: - «اونا» شهرنده اورنبورغ دو- خاونوی صوبرانیه سی طرفندن «معلومات» اسمنده



اشعار

ریا و دوغریلق.

فارالق وار ایسه بختمه اول البت اوزمدندر
 ریادن هم نفاقدن خالی اول دوغری سوزمدندر
 بختکه اختیار ویردم کرك آق یا قارا اولسون
 یوزومنک آقلغی یتار، کشیلگم یوزومدندر.
 نه دوست و نه فرنداش قالدی بن مثل غریب اولدم
 صدق کلزارینه چونکه کروب بن عندلیب اولدم
 احباده فولاق یوق حق سوزه، یالغانه تل بزد،
 بکا قول سلته گچ، سلته رگه بنده مضطرب اولدم
 صداقت - دوغریلقدن آجرامام وارنچه بو جانم
 تحمل ایده مز ریا ایله نفاقی وجدانم
 نجات همده سعادت دوغریلقده در برادرلر!
 لهذا بنده دیرم «دوغریلقدر، دین و ایمانم».
 صداقت، اهلینک کوکلینی هر غمدن آزاد ایلر
 کوکل سراینی جنان اعلی دیک آباد ایار
 صدق اربابی بو کون خوار ایکان اما کلور برکون
 ریاکار و کذب اهلیده اول کون آه و داد ایلر
 سلوک ایتمک ربایه دوغریسی اشراک و ردندر
 خلاف دینه ارتکاب، التزام ذلندر
 ریاکارلکله استقبالینی تأمینه چالیشمق
 خیانتدر دینه هم اول کشی دشمنان حکمتدر.
 اگرای «صوفوی!» مقصد ایسه تأمین استقبال
 خدادن دوغریلق صور! بخت و توفیق ایله استسئال
 معارف و هنرگه دورت اُلک برله تشبث قیل،
 معارف و هنردر وار قدر مفتاح استقبال.

معلم شاگرد المختاری «خوقند»



پيرگه .

« الدنيا حلوة خضرة خيركم من لم يترك دنياه لآخرته » .

ئەي قارا پير، بالالارڭ آراسىندىن بىرسى مېن . . .
بىك سويەم سىنى تاوغان پير، كۆب غەرلەر سورچى سېن .
سېندە قايسى بەيسە شادلىق يورەككىنى تىرەتە ،
سېندە طورمىش اوز جىفاسىن ، راختىن ھەم كورسەتە .

*

سېنىڭ اوستىڭدەكى مغلوق - باردە كوكلەمە ياقىن
ھەمە مغلوقنىڭ شىغلىگە باطوون سويەم تاغىن .
باردە اشلى ، طرىشا ، ياشى ، ماووغا بىر طوقتامى ،
دنيادە كۆب باشاۋ ايچون طرىشا آقسەدە فانى .

*

سويەر ايدىم قوباش كېي كىڭ كوكدە اوچوب يورونى ،
كېڭ ھوادلان توشى سېنىڭ زورلغىنى كورونى ،
فورقنچى تېك شونىسى - آيرلوب سىندىن كېنو ،
ھېچ اوزدىن چىقا آلماس « صابول ايندى » دېب ئەپتو .

*

مېڭا نىگە صوڭ ھوانڭ بايلقى ھەم كېڭلىگى ؟
سېڭا تېڭلەب قاراغاندە بىر نى توڭل كېڭ كوڭى .
سېندە نېندى قايسى حسرت بولسە بارن كوتەرەم ،
ھەمە سېنە راضى بولام ، باشنى ايىوب اوتكەرەم .

*

چونكە سېندە تىرى بولوب كېلە اوزاق ياشىسىم .
آچى طورمىش ، تەملى طورمىش نېدە كېلە طانىسىم .
اوزمە خاص بىخت ، راخت كورمە سەمدە غەرەمە ،
كشىگە بىخت طودرودە اوز بىختم كورېنە .

*

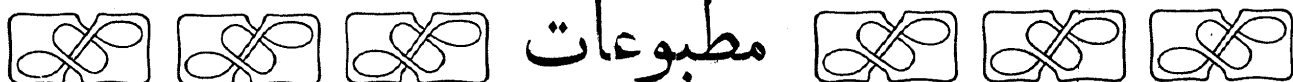
تېمە آندە كېڭ ھوادە ياقىنى طورمىش دە بولسون ،
آي و قوباش ، عرش ، جنت ياقىنى نورلرغە چومسون .
سېڭا خدمت ايتە كوكنىڭ ياقىنىسى ھەر قايسىدە
قىدرتم يوق . . . بولسە « جنت » لىر اېڭەر ايدى سېڭا .

حق تعالى قدرتيله بولچى « اوجماخ » سېن اوزڭ ؛
ھەم اچكەدە بوزن .

دگن

حكايتلارده دگنلرنى آدم كوز باشى ديلر
 شوگا كوره اچوب بولمى آنى، اول بيك آچى ديلر.
 خلقده صوك فزق بيت اوشبو سوزنى صانى بالغانغه
 اشانپلر كوزى كورماى حكايتلارده يازغانغه .
 اشانماوغه سبب شول : اول طوره راحت كوره اذت
 ياتا بويرهك كبك ماى نك اچنده چيكمى هيچ حسرت .
 بيرر ايدم شولارغه مين بر آز سودانى كوگلمدن
 طيوب بانسون ايدى ياشين چغارماى ايكى كوزندن .
 بلم ايندى جلا ايردى طيا آلماس ايدى ياشنى
 اوزاق اونماى چبولور ايردى ياش بر كولگه اوخاشلى .

عبدالعزىز مناسيف


 مطبوعات

سوزار وار، ايكنچى طبعنده اوشبو خصوصغه اهميت
 ويرلسه گوزل اولور ايدى .

خدانك عدل حكى - آمر يقاده، باشقه كشى
 ايچون باز قازوچيلرنك اوز بازلرينه اوزلرينك
 نوشوب هلاك اولمقلىرىنى بيان ايلمش بر رساله در .

آتنه كيچ يا كه شا كوخلفه درسى - ايسكى
 مدرسهلرده اولان درس و مناظره لرنى تصوير اينمش
 بر رساله در .

يوتاناچ - بر حكايت كتابى اولوب مؤلفه سى
 رائفه عباداللينه در . اوشبو صوگقى بيش كتاب «استر-
 ليتامق» شهرنده «قلم» شركنى طرفندن «نور»
 مطبعه سنده باصامشلردر .

توركى صرفى، توركى نحوى - اوشبو ايكى
 اثر، بوكون كه قدر كوب كتاب و رساله لر تاليف
 اينمش اولان احمد هادى مقصودى افندى طرفندن
 يازلوب نشر اولنمشلدر . هر ايكىسى ده اوز لس-
 نمرنك صرف و نحوسى اولديغندن اهميتلى ايدىكلرنه
 شبهه بو .

اويان قزاق! - ناشر و معررى مير يعقوب
 افندى دولاتوفدر . قزاق خلقلرينه عائد اولان بعض
 مسئله لر و شعرلر بارلمشدر . صائيله طورغان اورنى
 پيترپاول شهرنده امام حافظ عبدالرشيدوف كتبخانه
 سنده و باشقه اورنلرده در .

تاتار خاتونى نيلر كورمى؟ - زمان جفاسينه
 بتلا اولديغندن ايرلر قياقتنك بوررگه . جبور اولمش
 بر خاتون حكايتيدر . عبرتلى صورنده ترتيب قيلنديقى
 ايله برابر بو اثرده تربيه گه مناسب دگل بعض



بازارغه اقتدارم يوق .

هندستانده اسلام علماسى جمعيتى . اسلام مملكتلرنده نشر اولنمقده اولان جريده لر خبرينه كوره هندستانده مسلمانلر ايچون دارالعلوم تاسيس ايدن مشهور عالم نعمان شبلى حضرتلرى بودفعده ده «دهلى» شهرنده بر اسلام علماسى جمعيتى تاسيس ايتمك اجتهادنده در . اوشبو ياكى آچيلاچق علما جمعيتينك خدمتى اوشبونلردن عبارت اوله چقدر :

(۱) هر مملكتنده عالمر طرفندن تاسيس اولنه چق فونقره لرده سويلاشور ايچون ، مذهب لره متعلق مسؤلر لر حاضرلنمك . (۲) اهل اسلام آراسنده ظاهر اولان مذهب اختلافلرينى بتررگه اجتهاد فيلهق . (۳) اهل اسلام آراسينه دينى تربيه لر نشر ايتمك حقتده سعى ايتمك . (۴) اسلاملر آراسينه تاريخ اسلام درسلى شايح ايلامك . (۵) انگليز مکتبلرنده اوقوچى شاگردلر آراسينه دين درسلى و دين تربيه لرى و پيرمك حقتده تدبيرلر فيلهق . ايشته نعمان طرفندن تاسيس ايدلنه چك جمعيت خدمتى اوشبو اوله چقدر . بوكى جمعيتنى باشقه يرلرده تاسيس ايتمك ده مشكل اولماز ايدى ، فقط بونك ايچون نعمان كركر . اصل مشكللك «نعمان» نابهقه در . بونعمان ، شول آدمركه اسكندريه كتبخانه سينك مسلمانلر طرفندن ياندرلمقنى انكار ايدوب خرستيان عالمرينه قارشو رديه لر يازمش و جوابلر وير مشيدى .

۲۰ ييل يوقلاما وچى - شوشى كونلرده آمريقاده «غا كينستاون» فالاسينك پاليسه باشلى بولغان «واير» نام آدم وفات ايتدى . بو آدم طب علماسينى بيك حيرتكه توشورگان آدمدر . مثلا ۲۰ ييل اول يوقوسزلق علتينه مبتلا بولوب ياشادى . ۲۰ ييلدن بيرلى بر مينوت يوقوغه طالديقى يوقدر . بو علت آنى ياشن صوقفاندىن صوك پيدا بولدى . اول بو فضا صوكنده صا كغرا اولانساده ، آندن تزلدى . اما يوقوسزلقن فوطولا آلمادى . تونل كوزن برده يومى ؛ كوندز بر آز يوموب حال جيوب (يوقلامبچه غنه) ياتاده طوروب اشكه طونونا .
دخى شونسى عجب : يوقوسزلق آنك سلامتلكينه



نوعه



فرنك لسانلرنده قرآن شريف ترجمه لرى .
قرآن شريف الك ايلك مرتبه اوله رق عباسيلردن مقتفى لامرالله خليفه زماننده . امام غزالى وفاتندن صوك وهدايه صاحبي وفاتندن ايلك ۵۳۷-۱۱۴۲ نچى بيلده لاتين لسائينه ترجمه اولنمشدر . مترجملى بر انگليز ايله برنمسه اولوب خرستيان روحانيلر بنگ التماسلرينه كوره ترجمه ايتمشلردر . اوشبو ترجمه ، الك ايلك مرتبه اوله رق ۹۵۰-۱۵۴۳ ده «بازل» شهرنده طبع اولندى . صوكره اوشبو ترجمه دن ايتاليان ، آلمان ، نمسه لسانلرينه ترجمه فيلديلر . ايكنچى مرتبه اوله رق ۱۰۲۵-۱۶۱۶ تاريخنه نمسه لسائينه ترجمه اولندى .

اوچونچى مرتبه دخى لاتين لسائينه ترجمه اولنوب عربيسى ايله برلكده طبع اولندى . بونسى «مراكشى» ديه معروفدر .

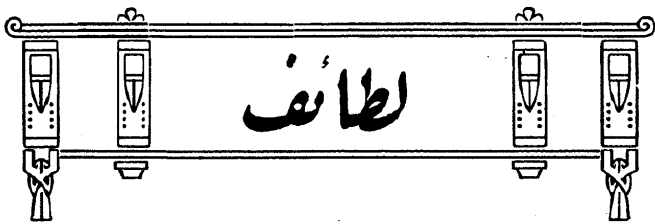
۱۰۵۷-۱۶۴۷ ده الك ايلك مرتبه اوله رق فرانسزچه غه و اوشبو ترجمه دن ۱۰۵۹-۱۶۴۹ ده انگليزچه گه ترجمه اولندى . ۱۱۴۷-۱۷۳۴ ده ايكنچى مرتبه اوله رق «صال» طرفندن انگليزچه گه ترجمه اولنوب نشر فيلندى . انگليزلر آراسنده معتبر اولان ترجمه اوشبو صوگفيسيدر . انگليزچه اوچونچى ترجمه سى روحانيلردن رودويل ترجمه سى اولوب ايكنچى مرتبه اوله رق ۱۲۹۳-۱۸۷۶ ده طبع اولنمش . دورتنچى ترجمه سى قامبريدج مدرسلردن بالمرنك اولوب اوشبو ترجمه «آكسفورد» ده ۱۲۹۷-۱۸۸۰ ده طبع اولنمشدر .

الك ايلك روسچه ترجمه «پتربورغ» شهرنه ۱۲۰۰-۱۷۷۶ ده نشر اولنمشدر . بو ترجمه نك فرانسزچه ايكنچى ترجمه (فازيمير) دن ترجمه اولنديقى ظن اولنور . روسچه دخى صابلوكوف اسمنه بر ترجمه كورلديكى وار ايدى . شمدى بو اثر كتبخانه مده اولنبايديقندن بونك حقتده معلومات

«اصناف الدولة، مظفر الملك، رستم الدوران، آرسطو الزمان، زمام الملك، نظام الدولة، نواب میر محبوب علی خان بهادر فتح جنک» در . کندی «حیدر آباد» شهرنده طورر . ۳۰ پیدک عسکری و ۳۵ طویبی وار . بونگ کوچی ایسه عسکر ایله طوبنده دگل بلکه نیتولنده در .

ملدیفی مسلمانلری . بحر محیط هندی ده «ملدیفی» اسمنده بر جزیره اولوب اهالیسی اسلامدر . بونده اولان خاقلرنک اوقورغه بازارغه بیلمکاری اوستنه هر کیم ایچون نگو بیلمک، ایرلر ایچون بالطه هنری اوگرنمک لازمدر . نکاح وقتنده فاضی، یکیت ایله قزنی خلق حضورنده امتحان فیله در . اگرده اعتقادات و اعمال اوستنه اوقورغه بازارغه یا که نگو هزارینی بیلمازلر ایسه آرالرنده عقد نکاح یورتمکن منعلنه در . چونکه نظاملری شویله در .

نکاح ایله عقل مناسبتی . نکاحلنمش ایر و خاتونلرغه کوره نکاحلنماش ایر و خاتونلر آراسنه دیوانه لاق کوبراک اولدیقی صوگ تجربه و حسابلردن معلوم اولمشدر .



۹۱

«سن باشقردمی، میشارمی؟» دبه صور او- چیلرغه فارشو بر آدم: «طوغروسینی سویلرگه کرک، بن باشقردده دگل، میشارده دگل بلکه فاچر!» دیمشدر. عجب ایدوب فاراب طوردفارینی کوردیکنده: «عجب فیلمه گز افندیلر! آنام باشقرد و آنام ده میشار ایدی، بو ایکی آرادن طوغممش بالا البته فاچر اولور!» دیمشدر.

۹۲

کوبه گه صو کره باشلادیعی بیلمیکنده بر پاپاس، بتون خلقنی کوبه ایدینه نزلاندروب

برده زیان کبترمه مشدر .

تش قویو . حاضر تش طبیبلری کشبنگ نوشکان، یا که بیک آوروب هم یامارغه یاراقسرلانونب صورلغان تش اورنینه چن تش فویالر . بونی مخصوص صورغچقه یابشدروب تش ایتینه اوطورتالر و کورشى تشلرگه ئل کدروب فویالر . بو تش چاینارگه یاراسه ده، آلنمالی بولا . حاضر «راین میللر» نام طبیب صنعی تش اوسدرو اصولن طابشمدر . اول، نوشکان تشنگ ازن طازارتاده شول اورنغه باشقه بر تش اوطورتا و شونی دوالی . بر نیچه آنادن بو تش ایتکه تمام یابشوب طبیعی تشکه ایلنه در .

کوگار چین ایله خبر یورتمک و صوغش وقتلرنده کوگار چیندن خدمت ایتدیرمک . صوغش وقتلرنده و شهرلر محاصره قیلندیغی چاقلرده کوگار چینلر واسطه سی ایله خبرلشمک و کوگار چینلرنی صوغشلرده خدمت ایتدیرمک الگ ایلك مرتبه اوله رق اسلاملرده کورلمشدر . اسلاملر ایسه بونی پک مقدم وقتلرده عملگه فویمشلر . ایوبیلر عصرنده مصر قلعه سینه محض کوگار چین اوچرر ایچون دبه هزاره لر اشلانمشیدی . اوشبو وقت ایوبیلر عسکرنده ۱۹۰۰ قدر کوگار چین دائمی صورتده تربیه لنوب طوردیغی معلومدر . مصر و شامنگ هر شهرارینه مخصوص کوگار چینلر تربیه لنور و صوغش یرلرنده اولان خطالر هر بری کوگار چین واسطه لری ایله یورتولنور ایدی . مصرده اولان کوگار چینلر ، تبلیغرام آچلدیغی صوگ غنه آزاد ایدلمشدر و خدمتلری بتمشدر . آوروپالولر ایسه اوشبو صوگ زمانلرده کوگار چین تربیه سینه اعتنا قیلوب بونلرنی صوغش ایچون قوللانمق فکرینه کرمشدر .

بر اسلام پادشاهینک تیتولی . اسلام پادشاهلرینک عاجزلسکاری و اشسزلسکاری آرتدقچه عنوانلری زورایدیغی، لقبلی افراطلانونب واردیغی معلومدر . برغوبیرنا کیتکان صایون سلطان عبدالحمیدنگ بر نیتولی آرتادر ایدی . شمعی هندستانده حیدر آباد پادشاهی اولان «میر محبوب علی» ننگ تیتولی:

فېقېرۇب دعا قىلورغە باشلامش. كۆيمەنڭ قېودانى بو
 حالنى كوردىكندە: «افندىم! ياڭلشمشسىن: بويىلە دعانى
 آنچىق قورىدە قىلورلار. دڭز دعاسى ايسە ايشته
 بونلردر» دېە ناصوسنى كوسترمش و خلقلىرى يىغۇرۇب
 آلۇب كىدۇب ناصوص ايله صونى بوشالدرغە كرىشمش.

۹۲

يانچىق تابوب دە پاليتسە گە تابىشمىغان بىر عىبلى آدم
 گە محكمە دە حاكم: «تابدىڭ يانچوقنى نىچون پاليتسە گە
 تابىشمادىڭ؟» دىدىكىنە عىبلى آدم: «وقت تار بولدى»
 دېمىش. حاكم دە قايتارۇب: «اويلە ايسە ايرتان نىچون
 تابىشمادىڭ؟» دىدىكىنە قارشو عىبلى دە: «ايرتە گە قدر
 پاليتسە گە تابىشراچى نرسە قالمادى!» دېە جواب وىرمىشدر.

۹۳

اوز اوزىنى پىك الوغ درجە دە دېە اعتقاد ايدو-
 چى بىر آدم، اش مجلسىندە: «تىوشسىز اوفوتولر
 چىققاندىن صوڭ خلق آراسىندە قاتار رىنجوى
 كىوبايدى، تىوشسىز اوفوتوچىلارنىڭ اوزلر يە
 قاتار بولادىر، جىفاسىنى اوزلرى كۆرەلر»
 دىدىكىندە، قارشوسىنە اوطورمىش بىر معلم: «درست
 آيتەسىز، بالا اوفوتىقنى جان آلۇب جان وىررىك اش
 صاناب شونىڭ ايله اخلاص شغىللىنۇچىلردە خستەلىكلر
 كۆب اولور، اما ايرتە دن كىچە گە قدر قايفوسىز و خفاسىز
 اشاب يورۇچىلردە نىندىكى خستەلىك اولسون؟» دېمىشدر.



حكاية

بورانده (*)

VI

توش وقتى اوزغان، بوران اوزاشندە ايدى...
 قارت بىك دقتلى و جانلى كورنە ايدى.
 - يارتى بولنى كىلگاندىرمز؟ دىدى مصطفى.

(*) باشى ۱۳ نچى عددە.

- آرتقى... يىستو وقتلرنده يتارمز - دىدى
 قارت و يەنە اوستەدى: - حاضر آنانڭنىڭ سويونچى!
 بىك سويونۇب كوتا بولور... البتە لذتلى كورشو...
 دورت بىل!

- يكرمى بىل!.. لىكن... بوكون قايتاسمىنى
 بلەى اول...

قارت بىر آز اويغە قالدى.
 - آنالار بلە... يعنى سىزە؛ آلاز همان بالانى
 توزەب طورالر... دىدى.

مصطفى سكوت ايتدى. اول، باباىنىڭ
 «توزەب طورالر» دىگان سوزىن آڭلارغە طروشە
 ايدى: كوڭللىرى ھر وقت بالادە دىگان سوزىدەر...
 يوق! غىبىنى «سىزەرگە» اولغىنە كفايت ايتماز...
 يوقسە جانلىرى بالانى تعقيب ايتە مېكان؟

.....
 اخشام وقتى. آغرلىق و بىك اكرىك ايله گنە
 قاراڭغۇلۇق پردەسى توشە ايدى..

مصطفى شو حالده ايدى، كە خياللىرى كوزىنە
 كورنۇگنە توڭل آڭلاشا... سوبىلى دە ايدىلر...
 اول چىكمانگە چورنالغان، آناسى آنىڭ كوزىنە
 قاراپ اكرىنگنە سوبىلى:

- «مصطفى! كوزم نورى، آنانڭ بولام...
 نىك كىيامىسىن؟ كىل اوبىم بىرم... آچولانمىم،
 بىتمە كل بەروىڭدە آچولانمىم... كىل اوبىم دە،
 بىرگنە مرتبە... آنام دىب ايت!...»

مصطفى آناسىنىڭ آياغىنە طاشلانورغە دىب چىكما
 ننى آچا... كوز آلدىنە فقط اوچسىز قارىسىز قاراڭغۇلۇق...
 بوراندىن قاپلانا يە شول طاناش چەرە شول طاوشلر...

اول مصطفىغە، چانا ياندىە بىاولەب كىلگىن
 كورنە... قوتلى و طوپاس بىلدىن آيرلۇب دە مصطفى
 نىڭ قولاغى باندىن ايسكان ئلله نىندى خفىق و
 ملايم بىر بىل آفندىسى كىكاشوبىكنە:

- «ايت! آنام دىب ايت... يكرمى بىل
 ايدى... ايشتسون!... دېە ايدى.

مصطفى حاضر ايتە دە ايدى...

– كېلىمادىمى ؟ .. دىب سورى ايدى .
 فزى فاطمه بر طوقنامى يغلى ...
 والدەسىنىڭ بر ناولىكىدىن بېرو ايراد ايتىمكىدە
 اولان شو «كېلىمادىمى» سۆزلىرى آنىڭ قېلىندەگى ئىللە
 نېندى تېران جراحىلرېن آچقان ايدى ...
 اوچ هفته دن بېرو آغر خستە اولان والدەسى
 اوزغان كىچ بر نېچى مرتبە ، تون اورطاسندە :
 – فاطمه ، طور ! تىزراك چغوب قارا ! ..
 كېلىمادىمى ؟ . دىب آنى قورقتقان ايدى .
 مونە شوندىن بېرو همان كوتا ...
 كون اورتادە ايندى صبر سزلق كورستە وصاتاشا
 باشلادى .

ايكىندى بلن اخشام آراسىنك اوكسوب اوكسوب
 يغلادى : گويا آنىڭ ، دنيا دە مئلى طابامغان بر
 «مىختلو بالاسى» بولوب ، نېندىدر «ظالمىر» نىڭ
 مكرى سېبىلى آلاز عمر بوينە كورشە آلەمىلر بولا ...
 حاضرندە هم اول آناسىنىڭ آفتق صولوشندە آفتق
 بورچن ادا ايتارگە ، آناسى ايله كوز كوزدن مىخت
 باشلىرى توكشورگە كېلىگان بولا ، لىكن ... «بېچارەنى»
 كرتەمىلر ، يەنە ئىللە نېندى قارا كفو صحرالرغە قايتاروب
 بېرەلر بولا ...

اخشام وقتندە آنىڭ طاوشى بىتكان ايدى
 ايندى ... فقط ، همان شول «كېلىمادىمى» سۆز
 جانسوزىنى ، باطق كوزلىرى ايله كوگارگان اېرنلرېنىڭ
 حرىكى ، ايكىدە بر ايراد ايتوب طور ايدىلر ...
 بېچارە آنا ! بېش - اون صولش ، كە هر برى
 بر عذاب هر برى بر جەنم يالقنى ... صولادىقچە
 بوراگى اورنىدىن فوبا ، صولادىقچە اوپكەلرې بىرتقا -
 لانا ، كوز آلدىنە قارالى ياشلىلى پردەلر قىرلە ، اوزى
 توبسىز ، قىرىسىز يوقلىغە كېتە بارا ...
 گويا بونلرغە آزدە - يەنە بالا حسرتى قاتشدا -
 روب صولى ...

شەقتلو آنا ! كاشكى بو قدر اوق حسرت
 چىكىمگان بولسە ايدىڭ ...
 اى مرىختلو آنا ! كاشكى صولك ساعىلر كىدەگە

آلدا ، ئىللە قاپلەدە دېنگىز آرقىلى كورنگان
 توسلى طمىزق و ضعيف اوط شەللىرى چاغلىب چاغلىب
 كېتە ايدى ، كە مصطفى نىڭ قولاغىنە ، يراقىدىن ، كېچە
 نىڭ قارا كغولغىنە قوشىلوب اوز آلدىنە بر موڭ و
 زار كويلى طورغان طاوشلر كېلە باشلادى ... انلر
 اورە ايدى ..

VII

اخشام اوندى . بوران نىڭ قوتروبنە قارامى
 قاپقەدن يورى ايدىلر ... خانوللر ، بىرىسى كېلوب
 كىرگاندە ايكنىچىسى بىك قايغولى روشدە ، چغوب بارا
 و سوز قاتشىمى ايدىلر ...
 ترەزە آلدىنە ياتقان صارى ات ، زور و قارا
 كوزلىرى ايله كېلىگاننى قارشى آلا ، كېتكاننى اوزاتا ،
 فقط اورمى ايدى . اول قايغولى ايدى ... چونكە
 آنىڭ سويگان نىرېبەچىسى ، خواجه خانون ، بوكىچ ،
 ايندى ، ئولومنىڭ قورقچىلى طرناقلىرى آراسىنك ايدى ..

VIII

يەمى اوزگارگان ، توسى بالاوز كېى صاراغايغان
 كوزلىرى توبكە باتقان ، قول و آياغى صالقون ،
 فقط كوكرانگى بر قاپاروب ، بر توشوب ، آغر آغر
 حرىكت ايتە ...
 زواللى خانون كم بېلور دخى نېچەگنە مرتبە
 صولش آلوب صولش بېرەچك ، فقط حباتدن الوشى
 بىتوب كېلە ايدى ...

اوزىنىڭ ايللى بل اداره ايتكان خانەسى ، كە
 جسد ، بتولاي آنى طاشلارغە حاضرلنوب چارپىنمقە
 اولان روح دە ، نېندىدر مىختلو كېسساگېنە ايللى
 يىلقق ايسكى ترەزەلرندىن آفتق مىخت نظر ن عطف
 ايدوب كېتەسى كېلە ايدى ...

زواللى خانون ، قىزغانچ والدە كوزلىرى بلن
 نىدر ازلى ، نىدر يوقسەنە ، كىمىدر كورمىنچە اولە -
 سى كېلىمى ...
 طوروب ، طوروب :

آنام، جانم کوزم... آنام!... دیب آفروب
 آفروب یغلی فقط آناسی التفات ایتمی ایدی...
 اولدقچه بو، قزغانچ بر لوحه ایدی، که بر آنا
 بکرمی یللق هجران سوکندہ، بکرمی یللق گناهندن
 توبه ایتوب، فارشوسینه نزلانگان بالاسینه گویا اوپکا-
 له گان، ایلانوب فارامی...
 آه!... کاشکی برگنه فاراسون!...
 لکن اول ایندی فاری آلمی ایدی... چونکه
 ئلیگی نچکه تارماق نڭ منبعنه فاراب طورغان
 کوبینچه... اوچوندن اوچقنوب کیتکان ایدی...
 بوران ایسه همان بوری ایدی...
 ش. کمال.

تصحیح

۱۱ نچی عدد شورانڭ ۳۴۳ نچی صحیفہ ۲ نچی
 باغانا ۲۰ نچی یولنده «چغالر» دیگان سوز «چغار
 لر» دیب اوفولورغه، ۱۲ نچی عددنڭ ۳۷۶ صحیفہ
 ۲ نچی باغانا ۲ نچی یولنده «اویلرینڭ» دیگان سوز
 «اویلرین» دیب اوفولورغه، ۳۷۷ ص برنچی باغانا
 ۲۶ نچی یولنده «بتون» دیگان سوز «بتون توگرک»
 دیب اوفولورغه، ۲ نچی باغانانڭ ۶ نچی یولنده
 «اولچاوی» دیگان سوز «اولچاوی» دیب اوفولورغه،
 ۱۶ نچی یولنده «بو» دیگان سوز «بو» دیب، ۱۳
 نچی یولنده «با» دیگان سوز «بالا» دیب، ۲۲ نچی
 یولنده «سلفرمزنی» دیگان سوز «سلفرمز» دیب
 اوفولورغه تیوشلی.

محرری: رضا الدین بن محمد الدین.
 ناسرری: محمد شاکر و محمد زاکر رامیفلر

آزغنه بولسه ده «آنی» اونونا ایدک... بلکه بیش،
 اون دقیقه غنه اولسون آفتق و الڭ اذتلی حیاتنڭ،
 که کورشو دقیقه لاری ایلان فائده لنگه، کونچی
 فلکنڭ موافقتن ده استحصال اینه بیلوردک... لکن
 هیات!!

آنڭ ایندی قول و آیاقلری سیزمی، قوزغالمی،
 صالحون و آغر طاشلر... توبن طارتالر... اول
 بیک اگرنگنه توبسز و صالحون دینگز توبینه توشوب
 بارا... حاضر ایندی کوز آلدنده اول فارالی
 باشلی پرده لرده یوق، اول بیک پراق کوره، برده
 کورمگان کوره... بیک بوغار و کوره، بیک باقتی کوره،
 فویاشدن ئلله نیچه مرتبه آرتق باقتیلی کوره...
 مونه شول باقتیلی نڭ صوزلوب کیلگان نچکه برتار-
 ماغی غنه آنی کوکراگندن آصوب طوتا... اول
 نچکه تارماق ده آغرلقعه چدامی بوشی، یبارله بارا...
 بو همان توبسز لکگه کینه، توبان کیتدکچه دینگز
 صالحونلا بارا... ضررلی توگل! لکن... آه،
 بالفوز یغنه... کاشکی «اول» ده برگه بولسه
 ایدی... ئلله قایلرده آداشوب فالانورغاندر...
 تارماق ازلورگه کوب فالمی، نچکهره...

*

چو! ایشک آلدنده کملر؟
 ایشک آچلدی. کردیلر...
 فاندی بریسی... تزلندی!...
 - «آنم!» چقدری.
 - ؟ ؟ ؟

مصطفی ایدی.

میتہ حالنک صوزلغان آناسینڭ قوللرینه یابشوب:
 - کیلدم... شفقتلو آنام! برگنه یوزمه فارا!!

«شورا» اورنبورغده اون بیش کونده بر چققان ادبی، فنی و سیاسی مجموعه در.

ТАКСА ЗА ОБЪЯВЛЕНИЯ: НА 2-й СТР. ОБЛОЖКИ
 30 КОП., НА 3 И 4 СТР. — 20 К. ЗА СРОКУ ПЕТИТА.
 АДРЕСЪ: г. Оренбургъ, Редакция журн. „ШУРО“.



آبونه بدل: سنه لک ۵، آلتی آیلق ۲ روبله ۶۰ کاپک.
 «وقت» برلن برگه آلوچیلرغه:
 سنه لک ۹، آلتی آیلق ۴ روبله ۶۰ کاپک در.

« شرقى كىتابخانىسى » نىدە مىسىر - ئىستانبۇل - ھىند -
 بىرۈت مەتبۇعاتى كىلىتلى صورتىدە مۇجۇد دۇر .
 مەكتەپ ۋە مۇدرىسەلەر ئىچۈن ھەر قىتىم، ھەر تۈرلۈكى دۇرس
 كىتابلىرى، كۆپلىك ئالغۇچىلارغا غايىت ئارزۇن بىھايىلە كۈندۈرلەمكە دۇر .
 مەھسۇل « ئاسامى كىتەپ » بوش بىيارلۇر .
 زادانكەسىز ئالوژ ئايىلە بىيارلەمس . بىر سېلىش (زاكاز)
 نىڭ دۈرتىن بىرى قىتىم زادانكە بىيارلۇرگە تىۋىشلى .
 پۈتتۈرۈش مەھسۇلى ئالغۇچىدىن .

شەرقىي كىتابخانىسى
 ضىيالى : اجمال سخاقي
 اورسوق شىئەرىيە
 نەشەرتىسى ۱۹۰۶

Адресъ: Орскъ, Оренбург. губ.
 Ахмеду Исхакову.

محترم اماملرمز دقتنه!

ياشلىر قويلور ئىچۈن
 مېترقە دىقتىرىدىن سۆيىدىنە بىرۈرگە فورمىسى
 دوخاۋىنى سابىر ئايىلە قىلىدىن ياھىلە تىۋىق
 ئايدىلىگان مېترىچىسىكى ئاسپراڭكە ھەم سېمىنى ۋە پىسكە
 بلانقەلەرى باھىلە چىقىدى .
 بەھارى : يۈز دانەسى ۵۰ . پۈتتۈرۈش مەھسۇلى ئايىلە ۸۵ .
 ئالوژ ئايىلە ۱ سوم .
 آدرس : « ВАКТЪ » Редакция газ. Оренбургъ.

« وقت » مطبوعه سنده

ھەر تۈرلۈكى كىتابلىر، خەت ۋە ئاسچۇت بلانقەلەرى،
 كانۇپىرلەر، طوى ۋە ضىيافت ئىچۈن زاپىسىكەلەر،
 تىرىك ھەم ۋىزىت كارتوچكەلەرى نىقىس
 ۋە گۈزەل رۇشەدە ئاشلىقە دۇر . چىتىدىن سۇرا -
 توچىلەرغا تىز مەتتە ئاشلە نوب بىيارلە دۇر .

آدرس :

Оренбургъ, Редакция газ. „ВАКТЪ“

« كرىموف ، حىسنىوف ۋە شىركاسى » نىڭ كىتاب مەغازىنلەرى

اورنبۇرغىدە ھەم ئوفادە .

ھەر تۈرلۈكى كىتابلىر :

پۈتتۈرۈش ئايىلە	بەھاسى	كىتاب نامى
۳۴ تىن	۳۰ تىن	نظام و اسلام
» ۳۲	» ۲۸	بىچارە قىلىڭ تۈرەشى
» ۱۰	» ۸	زىياتولەك ئايىلە مۇسۇلۇ
» ۹	» ۷	قىللىر دوستى
» ۷	» ۵	مىنخىبات كرىمى دن I
» ۷	» ۵	» II
» ۷	» ۵	» III
» ۷	» ۵	» IV
» ۱۲	» ۱۰	مەھبەت ھىقاسى
» ۲۹	» ۲۵	اسلام ۋە ئانۇنۇ
» ۲۹	» ۲۵	مەھسۇب دىنىيە
» ۲۹	» ۲۵	مەكتەپ ۋە زىكات
» ۲۹	» ۲۵	يۈنۈ غۇنى پاپالار ۋە ملالار
» ۱۰	» ۸	شىرقى كىتابلىرى
» ۱۸	» ۱۴	بىختىلى قىر
» ۲۲	» ۱۸	قىر قازاق
» ۳۴	» ۳۰	مەھسۇب ۋە مەھسۇب رەھنە ئايىلە جىز

كىلىتە ساتىلمىقە بولغان عربى كىتابلىر :

پۈتتۈرۈش ئايىلە	بەھاسى	كىتاب نامى
۳ سوم ۱۵ تىن	۲ سوم ۵۰ تىن ، ۳ سوم ۱۵ تىن	تەكۋىر داۋد
» ۱۵	» ۵ ، » ۵۰ ، » ۶	كىشى الظنون
» ۲۵	» ۱ ، » ۸۰ ، » ۲	نزهة المجالس
» ۱۵	» ۵ ، » ۵۰ ، » ۶	البلل والنيل
» ۲۵	» ۲ ، » - ، » ۲	تفسیر ابن عباس
» ۴۵	» ۲ ، » - ، » ۲	المیران الشعرانى
» ۵۵	» ۲ ، » ۳۰ ، » ۲	الناسخ والمنسوخ
» ۵۵	» ۱ ، » ۳۰ ، » ۱	تنبيه الغافلین
» ۱۵	» ۵ ، » ۵۰ ، » ۶	تارىخ ابوالفدا
» ۹۵	» ۲ ، » ۵۰ ، » ۲	اللائى المصنوعة فى الاحداث الموضوعه
»	» ۵ سوم	الهدايه مع الكفايه
»	» ۱۰ ، » ۲	مشكوة المصابيح
»	» ۲۲ ، » ۸	فتح القدير
»	» ۳ ، » ۲	حیوة الحیوان

نەشرىيات كرىمىدىن ئىككىچى ۋە ئالتىنچى جىزلىرىدىن باشقە
 ھەم جىزلىرىدە ھازىردە . كىرەك كىشى تىزىرەك ئالۇپ قانسۇن

بىر مەقدار زادانكە بىيارلىسە ئوشۇ كىتابلىر ھەر قىتىم بىيارلىلەر .

Оренбургъ, Уфа Т-ву Каримовъ, Хусаиновъ и К-о.

« وقت » اداره خانە سىنىڭ اوز مطبعە سىندە نەپىس روشدە اعلا كاغدگە باصلوب چققان توباندىگى اثرلار اداره دە هم مشهور كتابچىلردە ساتىلمىدە در . اداره دن يوزلب آلوجىلارغە مخصوص اسكىدكە قىلنور . آدرس : «ВАКТЪ» , редакция газ. Оренбургъ ,

درس كتابلىرى :

« محمد عليه السلام »

معتبر اصللردن آلنوب يازلمش بو اثر مکتب بالالىرى ايچون درس ايتوب اوقۇتورغە موافق در . محمد صلى الله عليه وسلم حضرتلارنىڭ حياتى ، نبوتى ، بيوك حادثەلر و انسابى بيان قىلنمىشدر . مرتبى رضاءالدين بن فخرالدين . حقى ۲۰ تىن ، پوچتە ايله ۲۴ تىن .

« تاريخ اسلام »

ابتدائى و روشدى مکتبلردە اوقۇتمق ايچون آچىق توكى تىندە يازلمش بو اثر ، ايكنچى مرتبە باصلوب چىقىدى . مرتبى استانبولدە مکتب سلطانى مأذونلردىن عثمان افندى جليللر . حقى ۱۸ تىن ، پوچتە ايله ۲۲ تىن .

« جغرافىاي عمرانى »

غىمانازبە و رىئالى مکتبلردە درس ايتوب اوقۇتولا طورغان درست كتابلردىن آلنوب ترتيب ايدلمش بو اثرنىڭ نلى آچىق ، افادەسى يىنگل . شونىڭ ايچون مکتبلردە درس قىلوب اوقۇتورغە مناسبدر . مرتبلى فاتح كرىوف ايله نورالدين آغەيفىدر . حقى ۳۰ تىن ، پوچتە ايله ۳۶ تىن .

« بالالار اچون واق حكايلەر »

باشقا تىللردن كورچىلوب ترتيب ايتلىگان بر اثر در . مرتبى دردمند . حقى ۱۲ تىن ، پوچتە ايله ۱۶ تىن .

مطالعه كتابلىرى :

« باصلماغان شعرلەر »

اوتوز قدر ذاتلارنىڭ شعرلردىن نمونه لوجىلوب باصلمش شعر مجموعه سىدر . حقى ۲۰ تىن ، پوچتە ايله ۲۴ تىن .

صاف تاتارچه

تركىچە مرگە يات تىللردن فاشدروب يازغانخە شكابت ايتوجىلار بيك كوپ . تاتارچه غنە يازو كرك ايدى دىلر . « شورا »

اداره سى تاتارچه غنە يازونى تجرىبە قىلوب قارار ايچون تل يارىشى آچقان و تاتارچه غنە يازوچىغە مكافات تعيين ايتكان ايدى . ايشتە قلم اهللارمزدىن ۷۲ كشى موگا اشتراك ايتوب تاتارچه غنە يازودە اوزلارنىڭ هنرلرن ميدانغە قويدىلر . تلمز ايچون بيك قيمتلى ، هوسكارلر ايچون بيك غنىمىت بولغان بوناتارچه غنە مقاله لرنى برگە جيوب باصدرلدى .

اوشبو ۱۹۵ صحيفە لك اثر ، گوزل كاغذدە گوزل روشدە باصلوب هر بر كتابچىلردە ۷۵ تىن گە ساتىلمىدە در . پوچتە ايله ۸۵ تىن . اصقلادى « وقت » اداره سى اورنبورغدە .

« كتب سته و مؤلفلىرى »

حديث و سنت عالملىرى قاشندە « كتب سته » ديه مشهور اولان صحيح بخارى ، صحيح مسلم ، سنن ابى داود ، جامع ترمذى ، سنن نسائى ، سنن ابن ماجه ، موطأ مالك كتابلىرى حقدە يازلمش بر رساله در . كتب سته مؤلفلارنىڭ ترجمه حاللىرى و حديث علمى طوغروسندە بعض بر كرلكى فائده لر هم وار . ۱۳۶ بيتدن عبارت اولان بو رساله نىڭ حقى ۴۵ تىن .

« رحمت الهيه »

بو اثر ، معترم موسى افندى طرفندن قوزغاتلمش « رحمت الهيه » مسئله سى حقدە مجتهد و محدث ابن القيم الجوزيه حضرتلارنىڭ « حادى الارواح » نام بيوك اثرنىڭ اولان بر فصلنىڭ ترجمه سندن عبارتدر . ايكنچى مرتبە باصلدى . مرتبى رضاءالدين بن فخرالدين . حقى ۱۰ تىن ، پوچتە ايله ۱۲ تىن .

« ترويسكى علماسى و اصول »

جدیده

اصول حديدە ايله بالالار اوقۇتمق شرعا و عقلا درست ايدىكى حقدە ، شيخ زين الله نقشبندى حضرتلرى هم برابر اولنديغى حالده ترويسكى علماسىنىڭ اعلام نامه و عمومى نصيحتلردىن عبارت بر اثر در . ايكنچى مرتبە باصلدى . حقى ۵ .